

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

MATEJ BRECELJ

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**FINANCIRANJE REKREATIVNIH ŠPORTNIH
DRUŠTEV**

Ljubljana, april 2005

Matej Breclj

IZJAVA

Študent **Matej Breclj** izjavljam, da sem avtor tega diplomskega dela, ki sem ga napisal pod mentorstvom **dr. Marka Pahorja** in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____

Podpis: _____

1	UVOD	1
2	ŠPORT IN EKONOMIJA	2
2.1	ŠPORTNA REKREACIJA – ŠPORT ZA VSE	4
2.2	ŠPORT ZA VSE – JAVNA ALI ZASEBNA DOBRINA?	5
3	IZVAJALCI ŠPORTA	6
3.1	DRUŠTVO.....	7
3.1.1	FINANCIRANJE DRUŠTVA	8
3.1.2	ORGANIZACIJSKA ZASNOVA DRUŠTVA	11
3.1.3	ŠPORTNO DRUŠTVO	11
3.1.4	ŠPORTNO REKREATIVNA DRUŠTVA V ŠTEVILKAH.....	12
3.1.5	ŠPORTNA REKREACIJA PO REGIJAH.....	14
4	FINANCIRANJE ŠPORTA	16
4.1	PRORAČUNSKA SREDSTVA.....	18
4.1.1	NACIONALNI PROGRAM ŠPORTA V REPUBLIKI SLOVENIJI	18
4.1.2	FINANCIRANJE ŠPORTA ZA VSE IZ DRŽAVNEGA PRORAČUNA.....	21
4.1.3	FINANCIRANJE ŠPORTA ZA VSE IZ PRORAČUNA LOKALNIH SKUPNOSTI.....	22
4.1.4	FUNDACIJA ZA ŠPORT	24
4.2	NEPRORAČUNSKA (ZASEBNA) SREDSTVA.....	27
4.2.1	SREDSTVA SPONZORJEV.....	27
4.2.2	SREDSTVA DONATORJEV	29
4.2.3	SREDSTVA GOSPODINJSTEV (članarine, vadbine, vstopnine itd.)	30
4.2.4	DRUGA ZASEBNA SREDSTVA.....	32
4.3	PROSTOVOLJNO DELO	32
4.4	PRIMERJAVA MED SLOVENSKIM IN ZAHODNOEVROPSKIM NAČINOM FINANCIRANJA ŠPORTA	35
5	PRIMER: FINANCIRANJE ŠPORTA V OBČINI AJDOVŠČINA	36
6	SKLEP	40
	LITERATURA	41
	VIRI	42

1 UVOD

Šport je pomembna dejavnost družbe, izraz njene dinamike in del splošne kulture, ki bogati kakovost življenja posameznika. Delovanje v športu je po zakonu o športu interesno in prostovoljno. Z njim se lahko ukvarjamo neorganizirano, lahko pa se združujemo v društvih ali drugih športnih organizacijah.

Športna rekreacija lahko prinaša koristi tako posamezniku kot celotni družbi. Številne raziskave kažejo, da športno aktivni živijo dlje, so vitalneši in bolj zdravi od tistih, ki se ne ukvarjajo s športom. Zaradi posrednih učinkov, ki jih v družbo prinašajo, lahko rečemo, da živijo boljše tudi drugi prebivalci. Zato lahko utemeljeno pričakujemo, da posameznik del koristi, ki jih ima, ker se ukvarja s športom, sofinancira sam. Drugi del koristi, ki imajo lahko učinek na celotno družbo, pa lahko država, če jih prepozna ali naroči, sofinancira iz javnih financ.

V današnji družbi ima šport pomembno družbeno ekonomsko vlogo. Tukaj imamo v mislih šport kot družbeno dejavnost: šport na področju izobraževanja, tekmovalnega športa, športne rekreacije prebivalcev. Na vseh teh področjih ima šport pozitivne družbene in ekonomske funkcije.

Družbeni učinki športa se kažejo skozi zdravstveno, sociokulturno, vzgojno-izobraževalno funkcijo.

Ekonomski učinki športa se kažejo v industriji športnih proizvodov, gradnji športnih objektov, povečanju produktivnosti dela, zmanjšanju stroškov bolovanja, športnih podjetjih.

Osnovni **namen** diplomskega dela je z ekonomskega vidika celovito in sistematično analizirati financiranje športa za vse – športne rekreacije. **Cilj** je pokazati, da so v Sloveniji glavni vir financiranja športa za vse neproračunska sredstva.

Diplomsko delo sestavljajo štirje tematski sklopi. V prvem tematskem sklopu je predstavljena povezanost med športom in ekonomijo ter definirana športna rekreacija. Drugi tematski sklop podrobneje predstavi izvajalce športa, posebej društva, ki so nosilci športne dejavnosti. V tretjem tematskem sklopu so podrobneje predstavljeni viri financiranja športa. Diplomsko delo se zaključi s primerom financiranja športa v občini Ajdovščina.

2 ŠPORT IN EKONOMIJA

Nemški avtorji v širšem smislu definirajo ekonomiko športa kot znanstveno disciplino, ki proučuje ekonomske učinke športa, ki se ustvarjajo skozi tržišča športnih proizvodov in storitev.

Ekonomiko športa je mogoče definirati kot znanstveno disciplino, ki se ukvarja z ekonomskimi zakonitostmi o optimalni alokaciji sredstev in drugih resursov v dejavnost športa utrjuje metodologijo za valorizacijo družbenih in ekonomskih učinkov športa (Bartolluci, 2003, str. 16).

Tabela 1: Bilanca vlaganj in učinkov športa

Vlaganja (input)	Output
V materialne in druge resurse: <ul style="list-style-type: none"> - šport na področju vzgoje in izobraževanja; - tekmovalni šport vseh vrst in kategorij; (vrhunski, amaterski, profesionalni); - športna rekreacija (šport za vse) - šport invalidov.	1. Družbeni učinki <ul style="list-style-type: none"> - tekmovalni rezultati; - zdravstveni učinki; - vzgojno-izobraževalni učinki; - sociokulturni učinki; - politični učinki; - drugo. 2. Ekonomski učinki <ul style="list-style-type: none"> - športnih organizacij in društev; - športa v turizmu; - športne industrije; - makroekonomski učinki (zmanjšanje bolniške, povečana produktivnost dela, ...).

VIR: Bartolluci, 2003, str. 16.

Ekonomika športa skuša ugotoviti, kakšno vrsto in količino resursov je treba vložiti v posamezna področja športne dejavnosti in kakšne učinke proizvaja takšno vlaganje v določenem času, kot je prikazano v tabeli 1.

Učinki športa

- A. Družbeni učinki športa** se kažejo skozi: zdravstveno, socio-kulturno, vzgojno-izobraževalno funkcijo. Te funkcije imajo temeljno vrednost športa v vsaki državi. Najpomembnejši družbeni učinki športa se kažejo predvsem med mladimi, saj jih ukvarjanje s športom navaja na trdo delo in velikokrat obvaruje ulice.

B. Ekonomske učinke športa lahko razvrstimo v dve skupini:

a) Makroekonomski učinki:

- **Proizvodnja športnih proizvodov:** največji ekonomski učinki športa se ustvarjajo v industriji športnih proizvodov. Podatki kažejo, da se v industriji športnih proizvodov ustvari letno v ZDA 63 milijard, v Evropi 60 milijard in v Aziji okoli 50 milijard dolarjev prihodkov. Zanimivo je, da se prihodki športne industrije večajo iz leta v leto, kar uvršča športno industrijo v sam vrh uspešnosti svetovne industrije.
- **Prodaja športnih izdelkov:** prodaja športnih izdelkov je tesno povezana z industrijo športnih izdelkov, zato so si podatki podobni.
- **Gradnja športnih objektov:** veliki ekonomski učinki se kažejo tudi v gradnji športnih objektov, ki omogočajo izvedbe večjih športnih tekmovanj in pestrejšo turistično ponudbo.
- **Turizem:** velika športna tekmovanja so velikokrat dobra podlaga za razvoj turizma, saj se izboljša infrastruktura in razpoznavnost kraja, kar ima za posledico večje število gostov.
- **Povečanje produktivnosti dela:** pri ukvarjanju s športom prihaja do povečanja produktivnosti dela, kar ima pozitivne učinke v podjetništvu. Raziskave so pokazale, da različni programi športa in športne rekreacije pripomorejo k povečanju delovne sposobnosti, kar ima za posledico povečano proizvodnost dela.
- **Zmanjšanje stroškov bolniške:** ukvarjanje s športom naj bi pripomoglo k zmanjšanju stroškov bolniške. Ta izostanek je posebno velik v nekaterih vrstah dejavnosti, kot so kovinska, tekstilna in gradbena industrija, kjer izostanki zaradi bolniške znašajo 10% delovnega časa.
- **Podaljšanje delovne in življenjske dobe:** to je najpomembnejši makroekonomski učinek ukvarjanja s športom, ki pa je težko merljiv.

b) Mikroekonomski učinki:

- **V športnih organizacijah:** mikroekonomski učinki športa se kažejo v športnih organizacijah, saj so te neke vrste podjetja, ki ustvarjajo prihodke, zaposlujejo delavce, plačujejo davke.
- **V športnih podjetjih:** primeri športnih podjetij so proizvajalci različnih športnih rekvizitov, športne agencije, svetovalna podjetja, ki imajo v svetu pomembno ekonomsko vlogo.
- **Velike športne prireditve:** velike športne prireditve, kot so olimpijske igre in nogometna svetovna prvenstva, se dandanes financirajo pretežno z zasebnim kapitalom in delujejo na podjetniškem principu ustvarjanju čim večjih dobičkov. Te prireditve zahtevajo pri organizaciji iger sodelovanje gradbeništva, prometa, finančnih institucij in industrije (Bartolluci, 2003, str. 52–53).

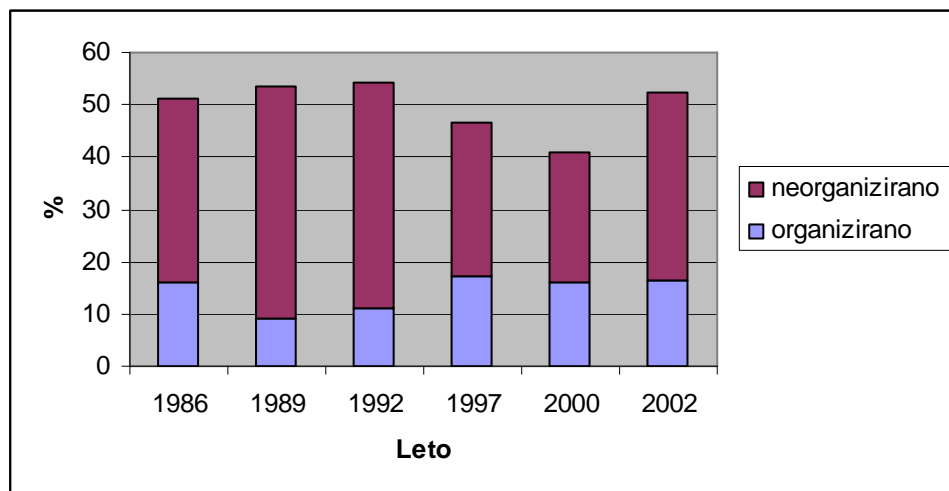
2.1 ŠPORTNA REKREACIJA – ŠPORT ZA VSE

Športna rekreacija je po opredelitvi Zakona o športu športna dejavnost odraslih vseh starosti in družin (Ilc, 2003, str. 42).

»Športna rekreacija je tista svobodno izbrana in igriva športna dejavnost, ki človeka fizično, psihično in socialno bogati in sprošča ter ga od zgodnjega obdobja do pozne starosti vodi skozi veselje, užitek in zadovoljstvo, k celovitemu ravnovesju in zdravju« (Berčič, 2002, str. 15)

Na splošno velja, da prestižni rezultat ni primarni motiv na področju športne rekreacije kot to velja za vrhunski in tekmovalni šport.

Slika 1: Delež športno aktivnih prebivalcev R Slovenije¹

VIR: Retar, 2003, str. 84.

Zgornja slika nam kaže, da je bila v zadnjih dvajsetih letih približno polovica slovenskega prebivalstva športno aktivnega, podana pa je tudi oblika udejstvovanja v športu.

Z dodatno analizo ugotovimo, da ima največji vpliv na padanje števila aktivnih prebivalcev zmanjševanje deleža neorganizirano aktivnih. S prenehanjem nekajletne rasti števila organizirano aktivnih prebivalcev od leta 1989 do leta 1997 lahko njihovo zmanjševanje povežemo tudi z zmanjševanjem članov v športnih društvih, čeprav je leta 2002 že mogoče zaslediti ponovno rast števila športno aktivnih.

¹ Po študiji »Športnorekreativna dejavnost v Sloveniji« med športno aktivne v Sloveniji uvrščamo tiste, ki se s športom ukvarjajo vsaj enkrat na mesec. (Petrović et al., 1998, str.23)

Glavni regulator števila organizirano aktivnih prebivalcev Slovenije sta cena članarine v športnem društvu in cena storitve redne vadbe (Retar, 2002, str. 24).

Poleg regulacije cen pa je pomemben faktor za povečanje števila aktivnih v športnorekreativnih programih tudi kakovostnejše ravnanje s člani in donatorji ter sponzorji (kupci storitev), s financami in nasploh z organizacijo poslovanja v športnih društvih.

Storitve športnorekreativnih društev, ki so financirane iz javnih financ, bi morale imeti ceno, ki bi bila dostopna širšim množicam. Za regulacijo cen, storitev sofinanciranih iz javnih financ, bi morale skrbeti občine in država.

2.2 ŠPORT ZA VSE – JAVNA ALI ZASEBNA DOBRINA?

Zasebni in javni interes se na področju športne rekreacije v Sloveniji tako kot v drugih evropskih državah prepletata in dopolnjujeta ter odločno vplivata drug na drugega.

Zasebni interes skoraj vsakega drugega državljanu Slovenije se kaže v tem, da prepozna šport kot pomemben element kakovosti življenja. Zato da bi boljše in kakovostnejše živel, je pripravljen tudi plačati. Načeloma naj bi se ljudje športno udeleževali zaradi lastnega zadovoljstva. Šport je s tega vidika **zasebna dobrina**, ki zadovoljuje potrebe posameznikov. Kot tako bi jo posamezniki morali tudi plačati, če stroški seveda so. Mnogi posamezniki za šport tudi plačujejo. Vendar pa je pri športu oziroma vsaj pri posameznih segmentih športa korist za družbo večja od koristi potrošnika samega. Države EU šport sofinancirajo iz virov javnih financ. Šport je očitno **mešana dobrina**, čeprav so nekatere oblike športa zelo blizu zasebni dobrini. Šport lahko uvrstimo med dobrine posebnega družbenega pomena in za oskrbo s takimi dobrinami obstaja javni interes, ki omogoča javno sofinanciranje.

Državna športna politika je, da s sofinanciranjem izbranih programov izvajalcem predvsem omogoča cenejšo ponudbo športnih storitev v pričakovanju, da se bo programov ponudnikov športnih storitev udeležilo čim več državljanov. V nekaterih primerih pa brez sofinanciranja iz javnih financ ponudbe sploh ne bi bilo. Država se odloča za tak sistem podpore zato, ker je splošno znano dejstvo, da si ljudje želijo ukvarjati s športom. Tako s finančnimi in drugimi ukrepi omogoča in povečuje dostopnost športnorekreativnih programov državljanom. S sofinanciranjem športne infrastrukture omogoča državljanom ukvarjanje s športnimi vsebinami, ki jih zagotavljajo različni programi, s sofinanciranjem informacijske infrastrukture omogoča brezplačno objavo in koriščenje informacij na državni ravni o ponudbi športnih storitev in prireditvev na državni ravni, s sofinanciranjem propagandne akcije pa država spodbuja in pospešuje povpraševanje po športni ponudbi. V rekreaciji je javni interes prepoznaven v tem, da s podporo športni rekreaciji posredno vpliva na izboljšanje zdravja državljanov. Javni interes se odraža predvsem v zagotavljanju infrastrukture, namenjene športni rekreaciji, ter v zagotavljanju vsem dostopnih in

brezplačnih informacij o ponudbi programov športa in športne rekreacije (Kolenc, 2002, str. 79–82).

3 IZVAJALCI ŠPORTA

Pod pojmom izvajalec športa razumemo organizacijsko obliko, v kateri ljudje udeležujejo predvsem športno dejavnost zaradi vpliva na preoblikovanje (transformacijo) svojega osebnostnega stanja (duševnih, vedenjskih in telesnih značilnosti) ali nudijo storitve.

Izvajalce športa lahko razvrstimo na podlagi predmeta dela ali poslovanja na:

- a) primarne, ki so lahko ustanovljene na podlagi zakona o društvih (društva in njihove zveze) ali na podlagi zakona o gospodarskih družbah, obrtnega zakona ali zakona o zadrugah (zasebna podjetja in samostojni podjetniki). Predmet poslovanja vseh naštetih izvajalcev je v prvi vrsti ali izključno športna dejavnost;
- b) sekundarne, ki so ustanovljene na podlagi različnih zakonov ali nobenega zakona, njihov namen ni športna dejavnost (športna dejavnost ni njihova primarna dejavnost).

Primarni izvajalci športa so športna društva, gospodarski subjekti in javni zavodi s koncesijo države, da kot pravne osebe opravljajo tudi vzgojno-izobraževalne in druge transformacijske procese (vadba, trening).

Društva so pravne osebe zasebnega prava. Temelj za ustanovitev društva je Zakon o društvih (1995). V športnih društvih se neposredno udeležujejo transformacijski proces. Med primarne nosilce športne dejavnosti uvrščamo tudi vse oblike gospodarskih družb, kot so samostojni podjetniki, družbe z omejeno odgovornostjo, družbe z neomejeno odgovornostjo in delniške družbe. Naštete oblike družb so ustanovljene na podlagi Zakona o gospodarskih družbah (1993), druge pa še na podlagi Zakona o zadrugah (1992) ali Obrtnega zakona (1994). V to skupino izvajalcev uvrščamo razne zasebne športnorekreacijske centre, fitnes centre, teniške centre itd., ki imajo koncesijo, da lahko opravljajo tudi vzgojno-izobraževalne ali vadbene procese. Tretja skupina primarnih nosilcev športne dejavnosti so javni zavodi, ustanovljeni na podlagi Zakona o zavodih (1991). Ustanavljajo jih lahko državni organi ali občine. Ti zavodi izvajajo šolo v naravi, plavalne in smučarske tečaje itd., v nobenem primeru pa ne sodijo v to skupino zavodov, ki vzdržujejo športne objekte in naprave ali so upravljalci teh objektov (Šugman, 1998, str. 42–44).

Sekundarni izvajalci športne dejavnosti so tisti, katerih temeljni predmet dela ali poslovanja primarno ni športna dejavnost, ampak so ob drugih nalogah pristojni tudi za šport oziroma to dejavnost na neki način organizirajo in izvajajo. To so:

- a) vrtci in šole: pravna podlaga so mnogi šolski zakoni;
- b) gospodarske družbe, zavodi in drugi izvajalci; pravna podlaga so že prej citirani zakoni;
- c) posebne organizacije (vojska, policija itd.); pravna podlaga so posebni zakoni;
- d) drugi nosilci (taborniki, stanovska društva – npr. gradbinci, gasilci, lovci, turistična društva itd.), katerih pravna podlaga je ponavadi zakon o društvih (Šugman, 1998, str. 38–47).

Športna rekreacija kot splošna in razširjena oblika športnega delovanja se večinoma odvija v športnih društvih, zato bom v nadaljevanju namenil največ pozornosti športnim društvom in njihovim značilnostim, saj je njihova dejavnost in organiziranost najbolj značilna za to športno zvrst.

Na splošno lahko rečemo, da v zadnjih letih na področju športa deluje več kot 5000 organizacij, ustanovljenih po zakonu o društvih, ki organizirajo športno dejavnost. Od tega jih 35% organizira športnorekreativno dejavnost.

3.1 DRUŠTVO

Društvo lahko ustanovijo najmanj trije polnoletni člani, ki na ustanovnem zboru sprejmejo sklep o ustanovitvi, temeljni akt in program ter izvolijo organe društva. Iz tega sledi, da so za ustanovitev društva pomembni trije elementi: trije polnoletni občani, sklep o ustanovitvi in pravila društva – statut.

Temeljni akt društva mora določati:

- ime in sedež društva;
- namen, cilje, dejavnost oziroma naloge društva;
- način včlanjevanja in prenehanje članstva;
- pravice in dolžnosti članov;
- način upravljanja društva;
- zastopanje društva;
- financiranje društva in način izvajanja nadzorstva nad razpolaganjem s premoženjem društva ter nad finančnim in materialnim poslovanjem društva;
- način prenehanja društva in razpolaganje s premoženjem v takem primeru;
- način zagotavljanja javnosti dela društva in
- način sprejemanja sprememb in dopolnitev temeljnega akta.

Društvo ne more začeti s svojim delovanjem, preden ni vpisano v register društev; z dnem vpisa v register postane društvo pravna oseba. V praksi to pomeni, da društvo z vpisom v register društev pridobi pravico za odprtje transakcijskega računa pri banki, kar posledično pomeni, da lahko prejema donatorske, javne ter druge prispevke, torej finančno posluje kot vsak drugi subjekt s statusom pravne osebe zasebnega prava. Pristojni organ za reševanje zahtev, povezanih z registracijo društev, je upravna enota, kjer je sedež društva oziroma kjer društvo deluje.

Zahtevi za registracijo društva mora društvo priložiti:

- zapisnik ustanovnega zbora,
- odločitev zbora članov, da se društvo registrira,
- dva izvoda temeljnega akta,
- seznam s podatki ustanoviteljev (osebno ime, datum rojstva, državljanstvo in naslov stalnega prebivališča oziroma ime ali firmo pravne osebe, sedež in naslov sedeža ter osebno ime zastopnika pravne osebe) in njihovimi lastnoročnimi podpisi,
- dokazilo o pridobitvi pravne osebnosti za pravne osebe, ustanoviteljice društva,
- naslov sedeža društva,
- osebno ime, datum rojstva, državljanstvo ter naslov stalnega prebivališča zastopnika društva.

Pristojni organ je dolžan v roku 30 dni od prejema zahteve po registraciji odločiti, ali je ustanovni akt društva v skladu z zakonom in pravnim redom Republike Slovenije oziroma izdati odločbo o vpisu društva v register. V primeru pomanjkljive oziroma netočne dokumentacije, ki ne dosega zahtevanih zakonskih meril, mora organ opozoriti vlagatelja, da obstoječe pomanjkljivosti odpravi v roku od 15 dni do treh mesecev.

Po končanem poteku registracije društvo lahko začne z normalnim delovanjem. Ker so za opravljanje katerekoli dejavnosti primarnega pomena finančna sredstva, je prvi korak v delovanju društva ureditev tega pomembnega področja.

3.1.1 FINANCIRANJE DRUŠTVA

Društvo lahko pridobiva sredstva za svoje delovanje:

- s članarino,
- iz naslova materialnih pravic in dejavnosti društva,
- z darili in volili,
- s članarino,
- s prispevki donatorjev,
- iz javnih sredstev in
- iz drugih virov.

Članarine, ki jih plačujejo člani društev, niso obdavčene, kar pa ne velja za druge prejemke društva. Za prejemke, ki jih pridobiva iz naslova materialnih pravic in dejavnosti društva, je društvo dolžno odvajati 20% davek na dodano vrednost. Vsa sponzorska sredstva so prav tako obdavčena z 20% davkom. Zavezanec je v tem primeru pravna oseba ali zasebnik, ki denar nakaže, nakazani znesek pa je za sponzorja strošek. Prispevki donatorjev niso obdavčeni z davkom na dodano vrednost, toda ti prispevki predstavljajo donatorju odhodek le v primeru, če so enaki ali manjši od 0,3% njegovih ustvarjenih prihodkov. Znesek, ki presega ta odstotek, za donatorja ne predstavlja odhodka oziroma mu povečuje davčno osnovo, od katere se nato plačuje 25% davek od dobička pravnih oseb (Levovnik, 2002, str. 146).

V skladu z zakonodajo mora vsako društvo zagotavljati podatke o svojem finančno-materialnem poslovanju na način in v obliki, ki ju določi s svojim temeljnim aktom. Poročilo o finančno-materialnem poslovanju mora vsebovati podatke o resničnem stanju premoženja in poslovanja društva. Vodenje poslovnih knjig in sestava letnega poročila mora biti v skladu z računovodskim standardom za društva, ki ga je izdelal Slovenski inštitut za revizijo, in določbami temeljnega ali posebnega akta društva (Zakon o društvih RS, 1995, 24. člen).

Računovodski standard 33 predpisuje, da društva sestavijo na podlagi poslovnih knjig in opravljenega popisa sredstev na koncu leta letno poročilo, ki obsega bilanco stanja in bilanco uspeha. V standardu je natančneje predpisan tudi način izdelave letnega poročila in postavke, ki jih morata vsebovati bilanca stanja in uspeha ter rok oddaje poročila, ki je konec februarja.

V standardu št. 34.9. je predpisano, da vodijo društva poslovne knjige na način, ki omogoča izkazovanje podatkov, potrebnih za sestavo letne bilance stanja in izkaza uspeha društva. Društva vodijo knjigovodstvo po sistemu dvostavnega knjigovodstva, prirejenega za njihove potrebe, razen če se v svojem temeljnem aktu ali drugem aktu opredelijo za uporabo enostavnega knjigovodstva. Za slednje se lahko odločijo društva, ki ne opravljajo pridobitne dejavnosti in društva, ki opravljajo pridobitno dejavnost ter izpolnjujejo dva od naslednjih pogojev:

- povprečno število redno zaposlenih ne presega dveh zaposlenih;
- letni prihodki so manjši od 5 milijonov tolarjev;
- povprečna vrednost sredstev (aktive) na začetku poslovnega leta ne presega 5 milijonov tolarjev.

Društva, ki ne opravljajo pridobitne dejavnosti in izpolnjujejo dva izmed zgoraj navedenih pogojev, pa se lahko odločijo za poenostavljeno enostavno knjigovodstvo, ki predstavlja le vodenje knjige prejemkov in izdatkov (blagajniški dnevnik), preostale podatke pa

zagotovijo z letnim popisom in ocenitvijo. Poleg tega morajo zagotoviti še po časovnem zaporedju urejene izpiske o spremembah stanja na transakcijskem računu.

Poročilo o finančnem poslovanju društva obravnava in sprejme najvišji organ društva, pripravi pa ga nadzorni ali drugi pooblaščen organ društva, ki je pristojen za izvajanje nadzora nad njegovim finančnim-materialnim poslovanjem. Zakon o društvih (1995) v 26. členu predpisuje nadzor nad porabo javnih sredstev, ki ga opravlja računsko sodišče. Računsko sodišče ima nalogo, da nadzoruje zakonitost, namembnost, gospodarnost in učinkovitost porabe javnih sredstev, ki jih prejmejo društva za izvajanje svojih dejavnosti. Za javna sredstva se štejejo tista sredstva, ki jih društva in zveze prejmejo iz državnega ali občinskega proračuna in od iger na srečo.

Da delujejo v javnem interesu, morajo športna društva izpolnjevati tri kriterije, da sploh lahko vložijo predlog za pridobitev takega statusa:

- namen ustanovitve in delovanje presega uresničevanje interesov njegovih članov
- delujejo nepridobitno v javnem interesu in
- od njihove ustanovitve sta morali preteči najmanj dve leti.

Športne organizacije oziroma društva, ki poslujejo dobičkonosno in delujejo izključno za svoje lastne interese in zgolj za svoje člane in potrebe, praviloma ne delujejo v javnem interesu in zato niso upravičene do javnih financ. To velja tudi za organizacije, ki so neposredno in posredno – bodisi finančno ali upravljaljsko – odvisne od oblasti, cerkve, političnih strank ali gospodarstva (Retar, 2003, 81–82).

Zakon v svojem prvem členu izključuje pridobitno dejavnost kot izključno dejavnost društva. Društvo lahko opravlja neposredno pridobitno dejavnost pod pogoji, ki jih za opravljanje te dejavnosti določa zakon.

Pridobitna dejavnost mora biti določena v temeljnem aktu in mora biti povezana z nameni in nalogami društva ter se lahko opravlja v obsegu, potrebnem za njihovo doseganje (Zakon o društvih RS, 1995, 22. člen). Pri tem pa je potrebno poudariti, da mora vsak presežek prihodkov nad odhodki, ki ga društvo pri opravljanju svoje dejavnosti doseže, biti porabljen za izvajanje dejavnosti, za katero je bilo ustanovljeno. Vsaka pridobitev premoženja na tak način se v nobenem primeru ne sme deliti med člane društva (Zakon o društvih RS, 1995, 21. člen).

Društvo preneha po volji članov, s spojitvijo z drugim društvom ali pripojitvijo k drugemu društvu na podlagi sodne odločbe (Zakon o društvih RS, 1995, 27. člen).

Prenehanje po zakonu naj bi bila tudi posledica ponavljajočih se kršitev tistih določb zakona, ki zagotavljajo nepridobiten značaj društva (Zakon o društvih RS, 1995).

3.1.2 ORGANIZACIJSKA ZASNOVA DRUŠTVA

Vsi člani društva tvorijo telo imenovano **občni zbor – skupščina**. Občni zbor je najvišji organ društva in sprejema vse pomembnejše odločitve, ki so povezave s klubom (sprejema program dela kluba, finančni načrt in zaključni račun, voli in razrešuje organe kluba ...).

Izvršni odbor je izvršilni organ društva, ki opravlja organizacijska, strokovno-tehnična in administrativna dela ter vodi delo društva med dvema občnima zboroma po programu in sklepih občnega zbora.

Nadzorni odbor spremlja delo izvršnega odbora in drugih organov društva ter opravlja nadzor nad finančno-materialnim poslovanjem.

Disciplinski odbor vodi postopek in izreka disciplinske ukrepe v skladu z disciplinskim pravilnikom (opomin, javni opomin, izključitev).

Predsednik društva zastopa in predstavlja društvo pred državnimi in drugimi organi in organizacijami, je odgovoren za delovanje kluba v skladu s pravilnikom in pravnim redom RS. Za svoje delo je odgovoren izvršnemu odboru in občnemu zboru.

Tajnik društva skrbi za opravljanje strokovno tehničnega in administrativnega dela ter za koordinacijo med organi kluba. Za svoje delo je odgovoren izvršnemu odboru in občnemu zboru (Levovnik, 2002, str. 147).

V temeljnem aktu lahko društvo določi tudi druge organe, njihovo sestavo, pristojnosti, odgovornosti, način sprejemanja odločitev in medsebojna razmerja, mandatno dobo članov, način izvolitve oziroma imenovanja ter razrešitve.

Če temeljni akt ne določa drugače, se šteje, da je organ društva sklepčen, če je prisotna več kot polovica vseh članov, odločitve pa so veljavno sprejete, če je zanje glasovala večina prisotnih članov.

3.1.3 ŠPORTNO DRUŠTVO

Tabela 2: Splošni kazalci organiziranosti športa v Sloveniji

Leto	Število športnih društev, ki izvajajo programe	Člani športnih društev	Drugi izvajalci športnih programov	Udeleženci športnih programov	Število športnikov tekmovalcev
1999	3.216	31.6019	567	39.1143	79.481
2000	3.004	31.0197	525	28.6474	72.432
2001	5.037	28.5757	585	45.0811	72.432*
2002	4.779	35.0345	640	38.7231	78.411

* podatek za leto 2000

VIR: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, 2004

Iz tabele je razvidno, da je bilo razmerje med številom športnih društev in drugimi izvajalci športnih programov leta 2002 7,5 : 1, kar pomeni, da pride 7,5 športnih društev na enega drugega športnega izvajalca. Ta ugotovitev potrjuje tezo, da je v Sloveniji gonilna sila športa društvena dejavnost.

Za športna društva so značilne vse značilnosti, ki so opisane predhodno in nekatere druge, ki ločijo športna društva od drugih društev.

Te posebnosti se kažejo v:

- a) njihovi medsebojni povezanosti;
- b) stalnem, načrtnem in strokovnem vodenju transformacijskega procesa;
- c) stremljenju velike večine članov društev po dosežkih ali športni ustvarjalnosti;
- d) minimalni možnosti povečevanja članstva znotraj določenega števila.

Notranja organizacijska struktura športnih društev ni natančno predpisana, odvisna je od velikosti, programov, ravni tekmovanj, denarja, razpoložljivega strokovnega in organizacijskega kadra ter drugih pogojev.

Primer organizacijske strukture športnih društev:

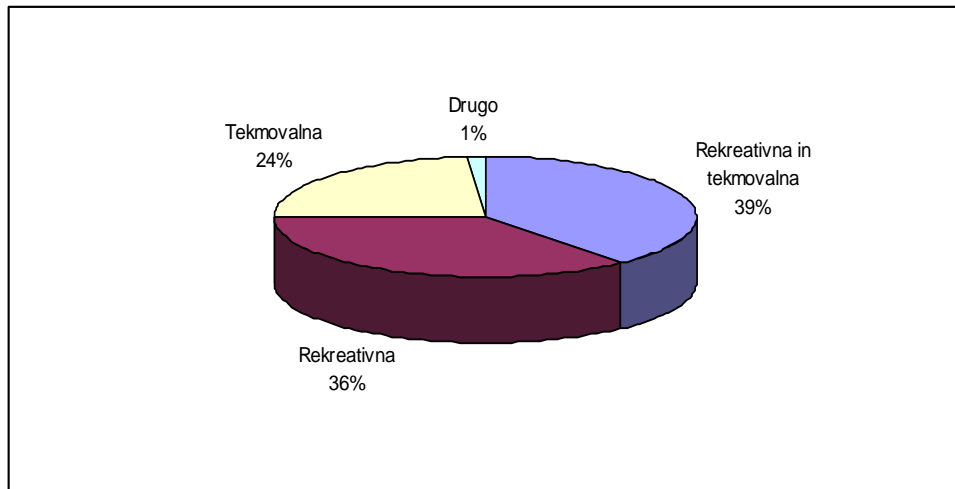
- splošni vodstveni organi;
- gospodarski organi;
- finančni organi (marketing) in
- komunikacijski menedžment;
- trenerska ekipa skupaj z mejnimi strokovnjaki;
- tekmovalne komisije;
- sodniške komisije.

3.1.4 ŠPORTNO REKREATIVNA DRUŠTVA V ŠTEVILKAH

Športna društva, ki izvajajo pretežno rekreativno dejavnost, predstavljajo 35% delež v strukturi športnih društev. Za leto 2001 je zaključne račune oddalo 1309 športnih društev, ki izvajajo pretežno športnorekreativno dejavnost.

Slika 2: Športna društva in njihova športna dejavnost

VIR: Bednarik, 2001, str. 85.

Slika 2 prikazuje, da pri športnih društvih prednjači rekreativna in tekmovalna dejavnost, vendar le malo pred rekreativno. Zaključimo lahko, da se samo s tekmovalno dejavnostjo ukvarja le slaba četrtnina športnih društev.

Po podatkih analize zaključnih računov so športnorekreativna društva najhitreje rastoča športna društva glede na prihodke (Kolenc, 2002, str. 74).

Z večanjem deleža izdatkov gospodinjstev za članarine do BDP in z zmanjševanjem izdatkov gospodinjstev za športne storitve lahko rečemo, da prihodki športnorekreativnih društev rastejo na račun višjih članarin (Retar, 2002, str. 24).

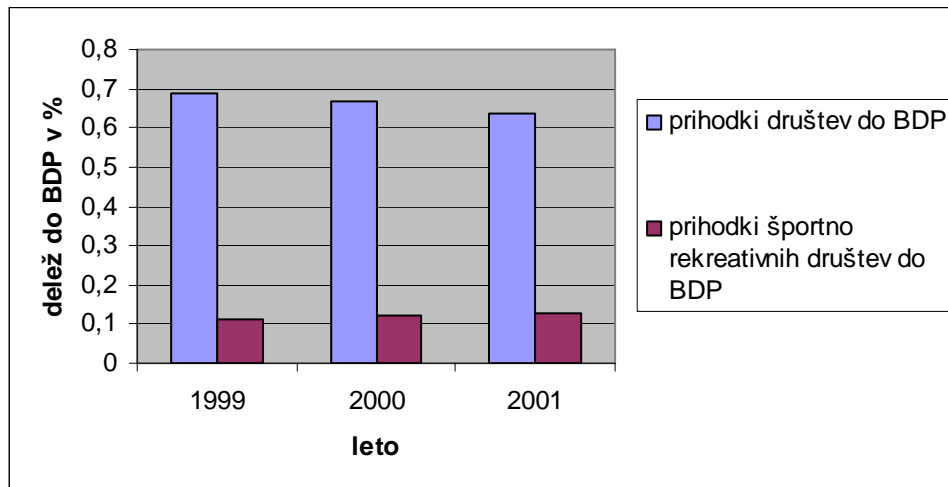
Prihodki športnorekreativnih društev predstavljajo v celotni strukturi prihodkov športnih društev skoraj 20% delež.

V celotni strukturi prihodkov športnorekreativnih društev predstavljajo prihodki planinskih društev eno tretjino.

Najbolj rastoča društva so društva na področju študentskega športa. Razlog za rast lahko iščemo v vse večji organiziranosti študentskega športa.

Celotni prihodki športnih društev, ki so oddala zaključne račune za poslovno leto 2001, znašajo 29.031.722.000 oziroma 0,637% deleža BDP.

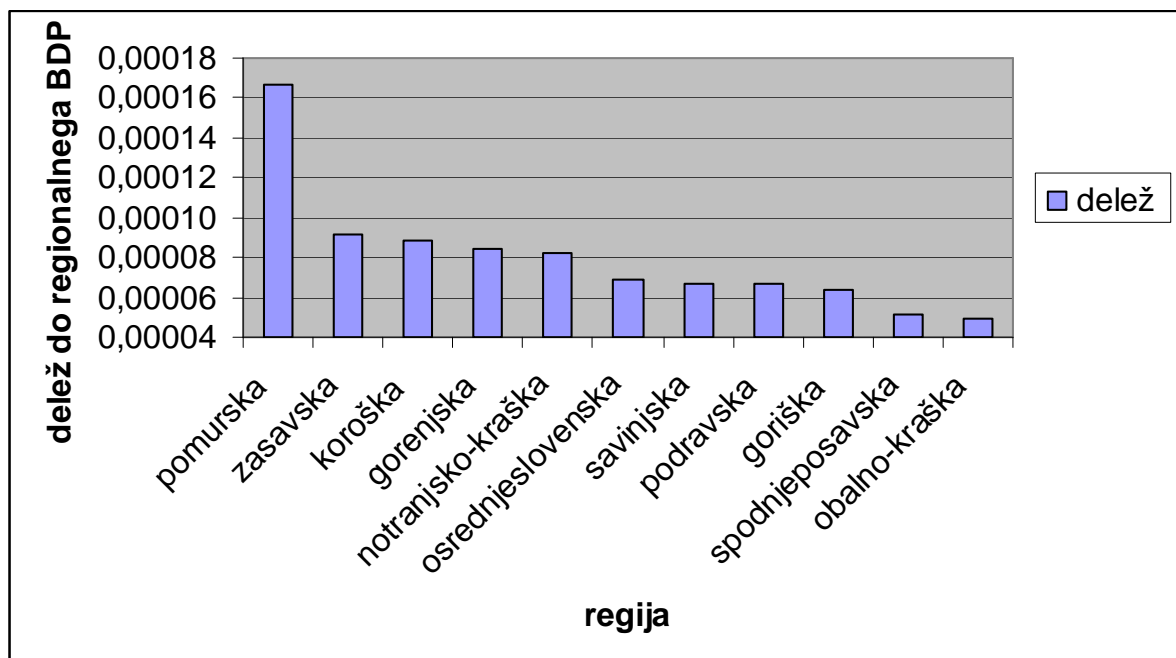
Slika 3: Delež prihodkov športnih in športnorekreativnih društev do BDP, izraženih v tekočih cenah

VIR: Kolenc, 2002, str. 74.

3.1.5 ŠPORTNA REKREACIJA PO REGIJAH

Slika 4: Delež izdatkov za športno rekreacijo v letu 2002 po regijah do regionalnega BDP izraženih v tekočih cenah

VIR: Retar, 2003, str. 85.

Tri četrtine prihodkov športnorekreativnih društev se ustvari v samo treh regijah. Na področju športne rekreacije se največ kapitala kopiči na relaciji Kranj – Ljubljana – Maribor. Od enajstih statističnih regijah skoraj tri četrtine vseh prihodkov ustvarijo športnorekreativna društva v osrednjeslovenski (40%), gorenjski (22,1%) in podravski regiji (12,2%) (Kolenc, 2002, str. 78–79).

V teh treh regijah deluje tudi največ športnih društev. Najvišje prihodke na društvo ima v povprečju gorenjska regija (8,4 milijona tolarjev), na drugem mestu je osrednjeslovenska regija (6,4 milijona tolarjev), na tretjem mestu pa je podravska regija (3,6 milijona tolarjev). Takoj za podravsko regijo so še goriška, pomurska in zasavska regija, ki imajo nekaj več kot 3 milijone tolarjev prihodkov na športno društvo. Po povprečju prihodkov na športnorekreativno društvo lahko rečemo, da so društva v omenjenih regijah med bogatejšimi. V ostalih šestih regijah (jugovzhodna Slovenija, koroška, notranjsko-kraška, obalno-kraška, savinjska, spodnjeposavska) pa so športnorekreativna društva po prihodkih na društvo med revnejšimi. Povprečni prihodek na društvo v teh regijah znaša 2 milijona tolarjev in manj. Najmanjši povprečni prihodek (1,3 milijona tolarjev) na društvo ima spodnjeposavska regija.

Če primerjamo, koliko prihodkov športnih društev, po regijah, pripada na prebivalca, dobimo podobno sliko kot pri prihodkih na društvo. Največ prihodkov na prebivalca dobijo športnorekreativna društva v gorenjski regiji (6.500 tolarjev), v osrednjeslovenski regiji (4.700 SIT) ter v podravski in goriški regiji (2.300 tolarjev). V vseh ostalih sedmih regijah dobijo športna društva od prebivalca manj kot 2.000 tolarjev, najmanj v notranjsko-kraški in obalno-kraški regiji (900 tolarjev).

Razponi med regijami, tako po prihodkih na posamezno športnorekreativno društvo, kot na prebivalca, so veliki. Zaključimo lahko, da so iz finančnega vidika najboljše pogoji za športnorekreativno dejavnost v gorenjski, osrednjeslovenski, podravski in goriški regiji (Kolenc, 2002, str. 78–79).

4 FINANCIRANJE ŠPORTA

Različni izvajalci športa financirajo svojo dejavnost iz različnih virov. Vire financiranja športa lahko razvrstimo v različne skupine. Najvažnejše med njimi bom predstavil v tem poglavju.

Glede na globalno razdelitev virov ločimo:

A. Proračunska (javna) sredstva ali sredstva integralnega proračuna.

Po raziskavah delavcev fakultete za šport, Agencije za plačilni promet RS in Olimpijskega komiteja Slovenije naj bi bilo denarja za športno dejavnost iz javnega vira okrog 20% vseh finančnih sredstev v športnih organizacijah. Ta delež pri nas je strukturno glede na odstotkovni delež primerljiv z deleži javnih sredstev v nekaterih drugih evropskih državah.

- a) Sredstva državnega proračuna, ki se vsako leto opredelijo v republiškem proračunu. Za pridobitev teh sredstev velja načelo javnih razpisov kot za vsa druga proračunska sredstva.
- b) Sredstva lokalnih skupnosti (občin), ki se določajo vsako leto v proračunih občin.
- c) Danes (pri nas) tudi sredstva Fundacije za šport. Upravlja jih svet fundacije in tudi za pridobitev teh sredstev velja načelo razpisov. Opozarjamo, da mnoge države teh sredstev ne prištevajo med proračunska (javna), ker so marsikje igre na srečo v rokah športnih organizacij (torej civilne družbe).

B. Neproračunska (zasebna) sredstva

- a) sredstva sponzorjev;
- b) sredstva donatorjev;
- c) sredstva gospodinjev (članarine, vstopnine itd.);
- d) volila, darila;
- e) druga lastna sredstva (tombole, srečolovi, prodaja značk ipd.).

Tabela 3: Izdatki za šport 1997–1999 izraženi v tekočih cenah

	1997			1998			1999		
	V mio SIT	%	% BDP	V mio SIT	%	% BDP	V mio SIT	%	% BDP
JAVNI IZDATKI	7.680,0	11,3	0,26	8.890	12,1	0,28	12.345,5	15,5	0,35
Država (vsa ministrstva)	1.160,0	1,7	0,04	1.502,2	2,0	0,04	1.628,2	2,0	0,05
Lokalne skupnosti	6.290,0	9,3	0,21	7.216,6	9,8	0,23	9.832,1	12,3	0,28
Igre na srečo	230,0	0,3	0,01	171,2	0,2	0,01	885,2	1,1	0,03
ZASEBNI IZDATKI	60.100,0	88,7	2,07	64.654,0	87,9	1,99	67.904,0	84,6	1,89
Podjetja skupaj	7.830,0	11,6	0,27	8.756,1	11,9	0,27	9.671,4	12,0	0,27
**sponzoriranje, donatorstvo	7.540,0	11,1	0,26	/	/	/	/	/	/
***TV-pravice	290,0	0,4	0,01	/	/	/	/	/	/
*****GOSPODINJSTVA SKUPAJ	52.270,0	77,2	1,80	55.897,9	76,0	1,72	58.232,6	72,6	1,62
Izdatki za šport in rekreacijo	41.960,0	61,9	1,44	43.220,7	58,8	1,33	44.546,9	55,5	1,24
Poraba za športne storitve	10.310,0	15,3	0,36	12.677,2	17,2	0,39	13.685,7	17,1	0,38
VSI IZDATKI SKUPAJ	67.780,0	100	2,33	73.544,0	100	2,27	79.710,3	100	2,24

* Podatki ministrstev in FŠO za lokalne skupnosti;

** Reprezentativen vzorec srednje velikih in velikih slovenskih podjetij. Izdatki podjetij za leti 1998 in 1999 so aplikacija iz leta 1997 (osnova aplikacije je razmerje do BDP);

*** Podatki TV Slovenija za leto 1997. Izdatki za TV-pravice za leti 1998 in 1999 so aplikacija iz leta 1997 (osnova aplikacija je razmerje do BDP);

**** Reprezentativni vzorec gospodinjstev v Sloveniji – Statistični urad Republike Slovenije.

VIR: Šugman, Bednarik, Kolarič 2002, str. 85.

Iz zgornje razpredelnice je razviden trend upadanja deleža zasebnih izdatkov v letih 1997–1999 in povečevanje javnih izdatkov. Med javnimi izdatki prevladujejo sredstva lokalnih skupnosti, med zasebnimi izdatki pa sredstva gospodinjstev. Opazno je tudi upadanje izdatkov za šport in športno rekreacijo, kar je presenetljivo, če upoštevamo, da so ljudje vedno bolj osveščeni o pozitivnih učinkih športne rekreacije.

Sponzoriranje in donatorstvo predstavljata dobrih 11% vseh izdatkov za šport in sta skoraj takšen potencialni vir kot javne finance.

V nadaljevanju bom natančneje prikazal vire po posameznih vrstah sredstev, ki jih prejema športna društva.

4.1 PRORAČUNSKA SREDSTVA

4.1.1 NACIONALNI PROGRAM ŠPORTA V REPUBLIKI SLOVENIJI – NPS

Z nacionalnim programom športa država soustvarja pogoje za razvoj športa. Nacionalni program zajema celostno organizirano dejavnost športa, to je športno vzgojo, **športno rekreacijo**, kakovostni in vrhunski šport ter šport invalidov, ki je v javnem interesu in se sofinancira iz javnih sredstev.

Nacionalni program je samo del programov športa. Vsebuje tiste programe športa, ki se sofinancirajo iz javnih financ. Izpeljava nacionalnega programa se določi z letnim programom. Večji del športnih programov je odvisen od avtonomnega dela interesne športne sfere in se ne financira iz javnih financ, temveč iz drugih virov.

V športne dejavnosti se lahko vključijo prebivalci v vseh obdobjih življenja, vendar imajo športne aktivnosti otrok in mladine zaradi vpliva na razvoj mladega človeka prednost v nacionalnem programu športa.

Lokalne skupnosti kot najpomembnejši financer sofinancirajo predvsem programe športa otrok in mladine, športno rekreacijo in gradnjo športnih objektov in skrbijo za njihovo vzdrževanje.

Država Slovenija spodbuja razvoj športa s finančno in strokovno podporo predvsem na tistih področjih, ki pomembno vplivajo na razvoj športa, kot so izobraževanje, usposabljanje in spopolnjevanje strokovnih kadrov, gradnja športnih objektov, strokovna raziskovalna dejavnost in vodenjem stimulativne davčne politike na področju športa v okviru davčnega sistema. Sledila bo določilom sprejete športne zakonodaje, usmeritvam Sveta Evrope in mednarodnim konvencijam, ki jih je ratificirala Slovenija (Konvencija proti dopingu v športu, 1991; Evropska listina o športu, 1992; Kodeks etike v športu, 1992; Manifest o športu mladih, 1995 ...).

Upravljanje in izpeljava Nacionalnega programa športa temelji na racionalni obliki povezovanja upravnih, strokovnih, organizacijskih in izvajalskih nalog. Za izpeljavo nacionalnega programa odgovarjajo ministrstvo za šolstvo in šport in lokalne skupnosti.

Uresničevanje programa na lokalni ravni bo spremljal občinski svet, na državni ravni pa vlada. Vsako leto bo o tem poročala državnemu zboru.

Za načrtovanje, organiziranje, izpeljavo in nadziranje Nacionalnega programa športa v Sloveniji so odgovorni ministrstvo za šolstvo in šport, Olimpijski komite Slovenije – OKS,

Zavod za šport Slovenije, izvajalci letnega programa športa, Inštitut za šport pri Fakulteti za šport Univerze v Ljubljani in Strokovni svet za šport.

Merila za finančno ovrednotenje nacionalnega programa

Izhodišča za pripravo meril so opredeljena z razvrstitvijo športnih panog oziroma programov v skupine. V posamezni skupini razvrščamo izvajalce športnih panog oziroma programov v razrede glede na razširjenost in kakovost dosežkov športnikov. Kazalce razširjenosti in kakovosti določijo lokalne skupnosti same z upoštevanjem specifične razvitosti športa v posameznih okoljih.

Kazalci za razširjenost športne panoge:

- število članov s plačano članarino;
- število registriranih tekmovalcev;
- število društev, vključenih v nacionalno panožno športno zvezo ...

Kazalci za kakovost športnih dosežkov:

- uvrstitve na mednarodnih tekmovanjih;
- uvrstitve na državnem prvenstvu;
- nastopanje v tekmovalnem sistemu nacionalne panožne športne zveze ...

Lokalne skupnosti določijo število razredov in višino vrednotenja kazalcev po posameznih razredih na podlagi razvrstitve izvajalcev športnih panog oziroma programov.

Elementi za opredelitev sofinanciranja letnega programa športa so:

- obseg programa;
- velikost vadbene skupine;
- vrednost ure dela strokovnega kadra;
- vrednost ure najema športnega objekta;
- materialni stroški za izpeljavo programov ...

Višina sredstev za sofinanciranje posameznih programskih točk na ravni države se določi vsako leto posebej po Merilih za vrednotenje letnega programa športa, ki se sofinancira iz državnega proračuna, po predhodnem mnenju OKS in Strokovnega sveta za šport.

Če sredstva, ki so na razpolago za izvedbo letnega programa, ne zadoščajo za realizacijo nacionalnega programa v posameznem letu v celoti, se v letnem programu upoštevajo prednostne naloge, razvrščene v dve skupini:

- a) V prvi skupini so: športna vzgoja otrok, mladine in študentov; vrhunski šport; gradnja in vzdrževanje športnih objektov; izobraževanje, usposabljanje in

spopolnjevanje strokovnih kadrov v športu; založniška dejavnost; preprečevanje uporabe nedovoljenih poživil in postopkov; informacijski sistem na področju športa; spremljanje priprave športnikov in svetovanje treninga; mednarodna dejavnost; delovanje društev, nacionalnih panožnih športnih zvez, občinskih športnih zvez, zamejskih športnih zvez, študentskih športnih zvez, zavodov za šport in zavodov, povezanih s športom, Olimpijskega komiteja Slovenije - Združenja športnih zvez in drugih zvez; šport invalidov.

- b) V drugo skupino spadajo: kakovostni šport, znanstvenoraziskovalna dejavnost, športna dejavnost študentov, športnorekreativna dejavnost in velike mednarodne športne prireditve (Nacionalni program športa v Republiki Sloveniji, 2000).

Tabela 4: Finančna razmerja v nacionalnem programu športa

Vrsta športa	Vrsta razmerja	Razmerje
Celotna sfera športa	država : lokalna skupnost	1 : 3,1
Vrhunski šport	država : lokalna skupnost	2,3 : 1
Interesna športna vzgoja mladine	država : lokalna skupnost	1 : 24
Športna vzgoja mladine usmerjena v vrhunski šport	država : lokalna skupnost	1 : 1,79
Športna rekreacija	država : lokalna skupnost	1 : 25

VIR: Nacionalni program športa v Republiki Sloveniji, 2000.

Nacionalni program športa določa, da se na ravni lokalne skupnosti za športno rekreacijo sofinancira objekt za 80-urne programe vadbe na skupino, ki šteje 20 članov ali članic, v različnih športnih panogah. Sofinancira se objekt za starejše od 65 let in socialno ogrožene pa tudi strokovni kader. Na ravni države se v športni rekreaciji sofinancira načrtovanje in izpeljava globalne propagandne aktivnosti, informacijski sistem, priprava in načrtovanje programov športne rekreacije na državni ravni, vrednotenje in spremljanje kakovostnih športnih programov.

4.1.2 FINANCIRANJE ŠPORTA ZA VSE IZ DRŽAVNEGA PRORAČUNA

Tabela 5: Financiranje športa po posameznih programih iz javnih financ 2001–2002, izražena v tekočih cenah

Vrste programov	Nacionalni program za šport 2001 – država		Letni program športa v lokalnih skupnostih 2001		Nacionalni program za šport 2002 – država		Letni program športa v lokalnih skupnostih 2002	
	mio SIT	%	mio SIT	%	mio SIT	%	mio SIT	%
SKUPAJ	1.781	100	10.567	100	2.341	100	12.181	100
Šport otrok, mladine in študentov	342	19,2	100	14,4	502	21,4	1.447	11,9
Športna rekreacija in šport invalidov	59	3,3	463	4,4	76	3,2	366	3,0
Kakovostni šport	0	0	590	5,6	0	0	556	4,6
Delovanje društev, zvez in zavodov	236	13,2	1.498	14,2	257	11,0	1.590	13,1
Strokovne naloge	266	14,9	543	5,1	385	16,4	1.203	9,9
Športni objekti iz proračuna lokalnih skupnosti	191	10,7	5.163	48,9	421	18,0	6.231	51,2
Vrhunski šport	689	38,7	787	7,4	700	29,9	788	6,5

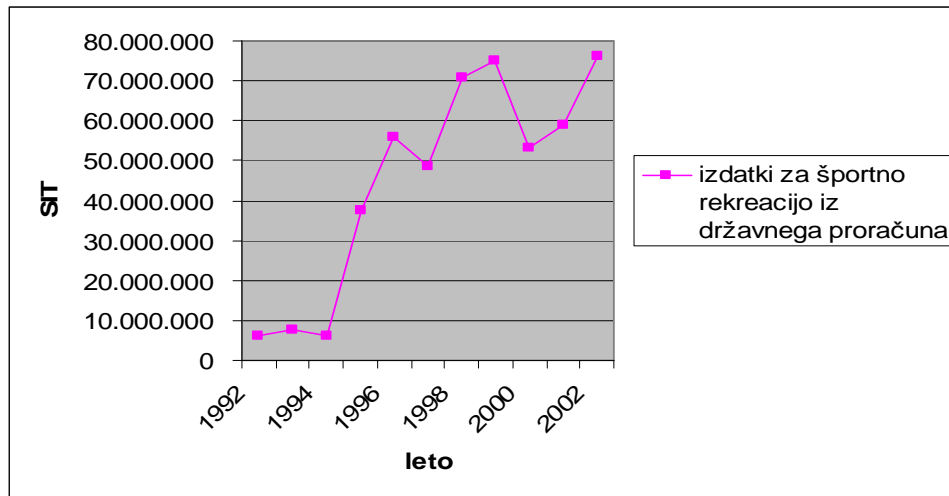
VIR: Športni informacijski center, 2004

Iz tabele lahko razberemo, da ima tudi v praksi v NPS največji delež šport otrok, mladine in študentov. Država je leta 2002 iz državnega proračuna prispevala 20% javnih sredstev brez upoštevanja sredstev Fundacije za šport. Če v analizo vključimo še Fundacijo za šport je bilo leta 2002 na razpolago programom športa iz javnih financ 15.562 milijonov tolarjev. Športna rekreacija in šport invalidov predstavljata, kot je razvidno iz tabele, majhen delež izdatkov države, le okoli 3,3% športnega proračuna na ravni države.

Izdatki iz državnega proračuna za športno rekreacijo in šport invalidov so leta 2002 znašali 76 milijonov tolarjev, v večini za programe na nacionalni ravni. Po podatkih o financiranju športne rekreacije in športa invalidov iz občin in države za leto 2002 so znašali javni izdatki 442 milijonov tolarjev.

Delež športnorekreativnih društev v strukturi sredstev, ki so jih prejela športna društva iz javnih financ, znaša 7,8%.

Slika 5: Izdatki za športno rekreacijo iz državnega proračuna v letih 1992–2002, izraženi v tekočih cenah

VIR: Športni informacijski center, 2004

4.1.3 FINANCIRANJE ŠPORTA ZA VSE IZ PRORAČUNA LOKALNIH SKUPNOSTI

Iz sredstev zagotovljene porabe lokalnih skupnosti se financirajo tisti športni programi, ki so v javnem interesu. Programe, ki so v javnem interesu v občini, določi občinski svet. Sredstva za zagotovljeno porabo v občinah na področju športa določi ministrstvo za finance, med občine pa jih razdelijo po merilih ministrstva za šolstvo in šport. Namenjena so športni dejavnosti. Občine morajo iz lastnih virov zagotavljati sredstva za načrtovanje gradnje, gradnjo in vzdrževanje športne infrastrukture, ki je v lasti občine, in sredstva za nadstandardne programe športa v občini. Ministrstvo za šolstvo in šport na podlagi vsakoletnih meril prispeva do 15 % investicijske vrednosti športnega objekta.

V občinah se praviloma financirajo vsebine, ki so opredeljene v predlogu Nacionalnega programa športa v Sloveniji, ki je bil sprejet leta 2000.

Merila za izračun zagotovljene porabe v občinah temeljijo na razvojnih kazalcih in na dejanskem stanju športa v občini. Ministrstvo za šolstvo in šport vsako proračunsko leto izboljšuje merila skladno s kakovostjo občinskih podatkov, ki so podlaga za oblikovanje meril.

Z uveljavitvijo nove lokalne samouprave leta 1995 se je drastično povečalo število občin. To je v številnih občinah povzročilo veliko problemov pri upravljanju športa, saj jih večina nima ustreznih strokovnih kadrov za pripravo podlag za odločanje o športu v občini.

Dodatne težave nastajajo, ker večini športnih delavcev niso jasne razlike med pristojnostjo društvene sfere in lokalne samouprave.

Vsaka občina mora sprejeti srednjeročni razvojni načrt športa. Letni programi športa morajo biti sprejeti po javnem razpisu. Prijavljenim športnim izvajalcem se sredstva določijo po merilih za financiranje športnih programov, ki jih sprejme občinski svet. Z izbranimi izvajalci se sklene pogodba.

Za pripravo gradiv in izpeljavo postopka za sprejem programa športa v občini in za druge strokovne naloge občine ustanavljajo zavode za šport, agencije ali pa sklenejo za te naloge pogodbo s strokovno službo občinske športne zveze ali s posameznimi strokovnjaki. Razen v mestnih občinah je upravljanje s športom največja ovira za hitrejši razvoj športa.

Razporeditev finančnih sredstev med izvajalce športnih programov v posameznih občinah je zelo različna: odvisna je od razvitosti športa, ozaveščenosti in resnosti strokovnih podlag za obravnavo športa v vsej njegovi celovitosti. Merila za izračun zagotovljene porabe za šport v lokalnih skupnostih so zgolj izhodišča za namensko porabo, kljub temu pa so povprečna odstopanja izrazita (Strel, 1997, str.73–76).

Tabela 6: Letni programi športa v lokalnih skupnostih 2001–2003, izraženi v tekočih cenah

Leto	Število oddanih poročil	Povprečni delež sredstev za programe v proračunu (v %)	Skupaj sredstva iz občinskega proračuna za investicije	Skupaj finančna sredstva za programe športa	skupaj
2001	166	2,59	5.314.498.000	5.307.145.000	10.621.640.000
2002	183	2,39	6.263.353.000	5.986.298.000	12.249.650.000
2003	185	3,7	8.183.922.000	6.467.342.000	14.651.270.000

VIR: Športni informacijski center, 2004

Financiranje športa iz proračuna lokalnih skupnosti predstavlja največji delež javnih financ v športu. Povprečni delež sredstev za programe športa v proračunu občin znaša v letih 2001 in 2003 med 2,59% in 3,59%. Največ sredstev je bilo namenjenih leta 2003, kar 14.651.270.000 tolarjev. Sredstva so približno uravnoteženo razporejena med sredstva za programe športa in sredstva za investicije v rahlo korist slednjih.

Občine so v letu 2001 za programe športne rekreacije namenile 463 milijonov tolarjev (tabela 5), od tega za športnorekreativne prireditve 38% in za redno vadbo 62% (Retar, 2002, str. 23).

4.1.4 FUNDACIJA ZA ŠPORT

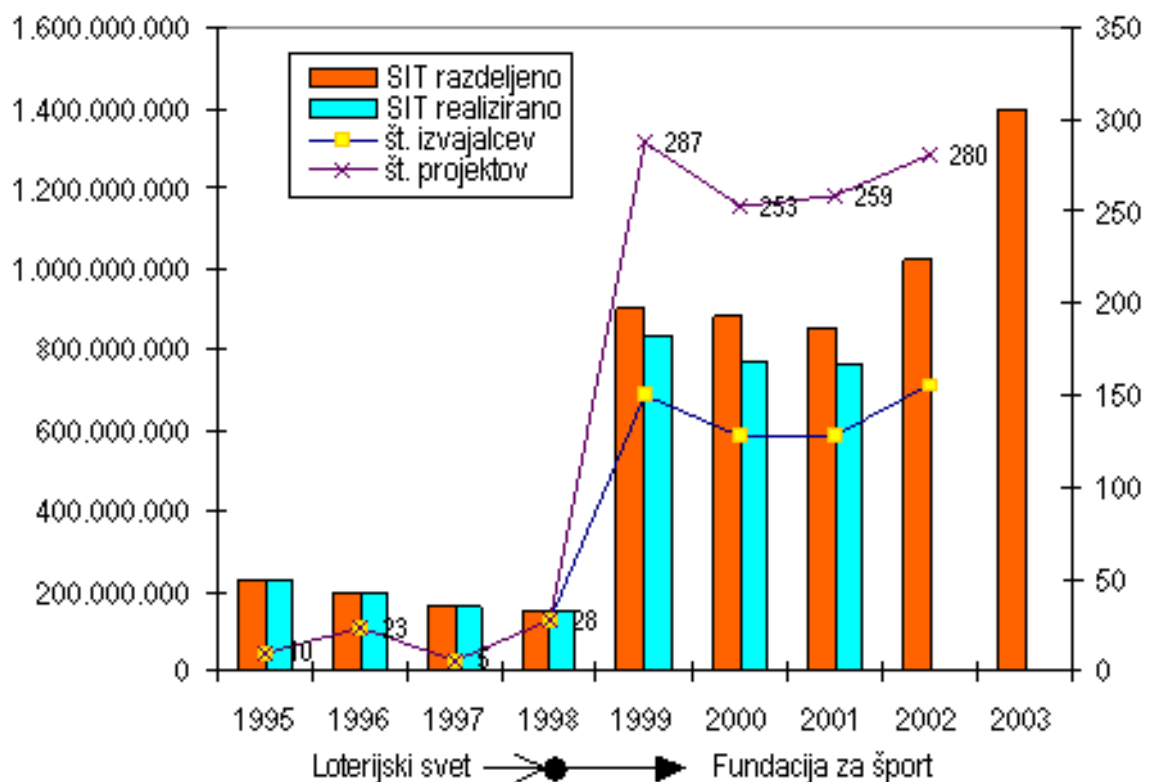
Fundacija za šport je bila ustanovljena za upravljanje s sredstvi, pridobljenimi iz koncesijskih dajatev od iger na srečo. Fundacija je nepridobitna organizacija, njeno delo pa je javno.

Skozi razpise v letih 1999, 2000, 2001, 2002 in 2003 je fundacija razdelila 5.070 milijonov tolarjev za 1552 športnih projektov, poleg tega pa je v prvem letu delovanja po sklepih Loterijskega sveta razdelila 142 milijonov tolarjev.

Uspešno poslovanje fundacije ni le posledica višjih koncesijskih dajatev, temveč dobrega gospodarjenja s sredstvi. Finančni izkazi namreč kažejo velik presežek prihodkov nad odhodki. Stroški delovanja fundacije so v primerjavi s sredstvi, ki jih upravlja, zelo nizki: manj kot 3%.

Koncesijski viri

Slika 6: Višina razdeljenih in dejansko realiziranih sredstev Fundacije za šport, izraženih v tekočih cenah, število projektov in število izvajalcev v letih 1995–2003

VIR: Fundacija za šport, 2004

Iz slike je razvidno, da slovenski šport z ustanovitvijo fundacije (leto 1998) dobiva bistveno višja sredstva z naslova iger na srečo, hkrati pa je mnogo bolj opredeljena namenska

poraba le-teh, kar se kaže tudi v deležu realiziranih sredstev, ki so bila razdeljena. S povečanjem sredstev se je povečalo tudi število sofinanciranih izvajalcev in projektov.

Delitev sredstev fundacije

Fundacija razdeljuje sredstva preko javnega razpisa, ki ga objavlja enkrat letno.

Javni razpisi določajo: predmet razpisa in višino razpisanih sredstev, pogoje sofinanciranja, rok in način prijave, vsebino vloge, informiranje kandidatov in postopek obravnave vlog.

Tabela 7: Prijavljanje na razpis fundacije v primerjavi z razpisanimi sredstvi

	Število prispelih vlog na javni razpis	Zahteve prosilcev v mio SIT	Razpisana sredstva v mio SIT	Večkratnik zaprošenih sredstev glede na razpis	Število sofinanciranih projektov
1999	655	6.189	900	6,9	287
2000	931	6.998	900	7,8	219
2001	757	7.434	850	8,7	259
2002	818	5.882	1.040	5,7	279

VIR: Fundacija za šport, 2004

V razpisnem roku se na razpis fundacije prijavi od 700 do 900 vlog, katerih zahteve šestkrat do devetkrat presegajo razpisana sredstva. Po zavrnitvi vlog, ki ne izpolnjujejo razpisnih pogojev, strokovne komisije fundacije pripravijo analize vlog, na podlagi katerih zaradi velikih zahtevkov prosilcev opredelijo izhodišča za razdelitev sredstev na posameznem področju.

Izvajalci dejavnosti, ki jih financira fundacija, so pravne osebe javnega ali zasebnega prava (zavodi, društva, ustanove, zveze in združenja, gospodarske družbe) in zasebniki, ki izpolnjujejo predpisane pogoje za izvajanje dejavnosti na področju športa.

Fundacija si s svojim načinom delovanja prizadeva za namensko porabo dodeljenih sredstev. Z vsemi izvajalci javnega razpisa sklene pogodbe. Le-te na vsakem področju sofinanciranja opredeljujejo potrebna dokazila za izplačevanje pogodbenih obveznosti. S podpisom pogodbe so vsi izvajalci pod materialno in kazensko odgovornostjo izjavili, da bodo sredstva fundacije v celoti uporabili namensko in racionalno za opravljanje dejavnosti, za katero so dobili sredstva.

Nekateri izvajalci javnih razpisov zaradi različnih okoliščin ne morejo udeležiti programov, za katere jim je svet fundacije dodelil sredstva. Ker fundacija sredstva nakazuje na podlagi dokazil o realizaciji, takšna sredstva niso realizirana in s sklepom sveta zapadejo. Realizacija sredstev je različna glede na področja sofinanciranja. Glede na razpisana

sredstva je največ realiziranih sredstev na področju športnih dejavnosti, najmanj pa na področju založništva v športu. Absolutno gledano je največ nerealiziranih sredstev na področju gradnje športnih objektov.

Skladno z 2. členom pravilnika fundacija sredstva razdeli na naslednji način:

- za **športne dejavnosti** ne manj kot 40 in ne več kot 50% sredstev,
- za **gradnje športnih objektov** ne manj kot 40 in ne več kot 50% sredstev,
- za **raziskovanje in razvoj športa** ne manj kot 4 in ne več kot 12% sredstev,
- za **založništvo v športu** ne manj kot 2 in ne več kot 4% sredstev.

Za programe, ki jih je treba nujno izvesti, in za delovanje fundacije se lahko v letnem programu predvidi do 5% sredstev fundacije.

Tabela 8: Razpisana sredstva po dejavnostih v letih 2001–2003, izražena v tekočih cenah

	2001		2002		2003	
	Razporejena sredstva (v SIT)	Število programov	Razporejena sredstva (v SIT)	Število programov	Razporejena sredstva (v SIT)	Število programov
Programi reprezentanc	157.080.000	47	175.644.000	53	235.200.000	53
Programi mladinskih reprezentanc	157.080.000	48	175.644.000	48	235.200.000	49
Športna rekreacija	44.880.000	45	50.184.000	64	67.200.000	90
Drugi programi	13.450.000	5	16.728.000	13	22.400.000	27
Gradnja športnih objektov	375.360.000	48	482.000.000	54	675.500.000	65
Gradnja športnih objektov	15.640.000	5	17.493.000	6	24.460.000	5
Raziskovanje in razvoj športa	68.000.000	28	81.600.000	33	112.000.000	32
Založništvo v športu	17.000.000	33	20.400.000	69	28.000.000	69
Skupaj	848.490.000	259	1.019.693.000	340	1.399.960.000	389

VIR: Fundacija za šport, 2004

Fundacija za šport namenja vsako leto več denarja za športno rekreacijo (tabela 8): delež razporejenih sredstev za športno rekreacijo se giblje okoli 5% vseh razporejenih sredstev.

4.2 NEPRORAČUNSKA (ZASEBNA) SREDSTVA

4.2.1 SREDSTVA SPONZORJEV

»Sponsoriranje športa razumemo kot dajanje na razpolago denarja, stvarnih sredstev, znanja in organizacijskih storitev za športnike, športna društva ali športne prireditve s ciljem, da bi dobili v povračilo gospodarsko pomemben učinek.« (Retar, 1992, str. 73).

Sponsorstvo sestavljata dva trga: **trg sponzorjev** in **trg sponzorirancev**. Slednji iščejo sponzorje za financiranje svojih programov, ki so opredeljeni v poslanstvu njihove organizacije in v zameno ponujajo sponzorju imidž. Imidž predstavlja vtis, idejo, predstavo, podobo, ki jo ima nek posameznik o določenem predmetu. In s sponsorstvom je mogoče kupiti imidž, saj se blagovna znamka sponzorja identificira z imidžem sponzoriranca in prenese nanj (Retar, 1992, str. 23). Trg potencialnih sponzorjev sestavljajo vsa podjetja in organizacije, ki jih zanimajo člani športne organizacije, njihovi navijači in njihova širša javnost (Retar, 1992, str. 73).

Sponsorstvo je eno od najhitreje rastočih in najbogatejših področij znotraj menedžmenta v športu. Sponzorji, pokrovitelji potrebujejo dostop do komunikacij s specifičnim trgom: to so navijači in gledalci. Pot preko športa omogoča podjetjem izjemno možnost komunikacije s ciljno skupino na trgu. Nekatera podjetja se odločijo za sponzoriranje v športu zaradi izboljšanja javnega mnenja o podjetju oziroma o proizvodih ali storitvah podjetja. Druga se odločajo za sponzoriranje, ker jim le-to omogoča oglaševanje izdelkov, ki jih ne morejo propagirati skozi klasične metode oglaševanja (tobačna industrija).

Pri sponsorstvu gre za posebno pogodbeno razmerje, za katerega je značilno, da imata oba udeleženca v odnosu neko medsebojno korist. Sponzor se zaveže, da bo finančno podprl dejavnost sponzoriranca s finančnimi sredstvi, storitvami ali materialom, sponzoriranec pa bo v zameno opravil storitev oglaševanja sponzorja in njegovih blagovnih znamk na plakatih, vozilih, v medijih itd.

Razmerja med sponzorjem in sponzorirancem so opredeljena v sponzorski pogodbi. Sponzor vstopa v to razmerje s točno določenimi cilji in pričakuje povrnitev vloženih sredstev.

Cilji pokroviteljstva – sponzorstva

Cilji športnega pokroviteljstva, za podjetja, ki jih pokroviteljstvo v športu zanima (po Irwi&Assimakoupoulas) (Bednarik et al., 1998, str. 22):

- izboljšati celoten imidž podjetja;
- pojavljanje podjetja v medijih;
- izboljšati javno menenje o izdelkih;

- spremeniti javno predstavo o podjetju;
- povečana prodaja;
- izpolniti družbeno odgovornost;
- identifikacija ciljne tržne skupine s podjetjem;
- vključevanje podjetja v širšo družbeno skupnost.

Vse zvrsti športa za sponzorje niso enako zanimive. Ljudje namreč preko javnih medijev množično spremljajo le športna tekmovanja najvišje ravni, za tekmovanja nižje ravni pa praktično ni zanimanja. To mediji dobro vedo in prav tako tudi različni oglaševalci in sponzorji, ki v glavnem vso svojo pozornost in tudi sponzorski denar namenjajo vrhunskemu športu. Rekreativni šport zanje največkrat ni dovolj atraktivno področje in ni dovolj zanimivo, da bi vanj vlagali večja finančna sredstva.

Oblike pokroviteljstva:

- generalni pokrovitelj reprezentance;
- generalni pokrovitelj kluba;
- individualno pokroviteljstvo enega tekmovalca;
- postali bi lastnik športnega moštva;
- sopokrovitelj kluba;
- pokrovitelj nacionalnih tekmovanj;
- pokrovitelj mednarodnih tekmovanj;
- kupovanje tekmovalca ali moštva za posamezne tržne akcije;
- sopokrovitelj reprezentance;
- druge oblike pokroviteljstva.

Kot je razvidno iz zgornje raziskave je za slovenska podjetja najbolj zanimiva oblika sponzoriranja – pokroviteljstva generalni pokrovitelj reprezentance, generalni pokrovitelj kluba in individualno pokroviteljstvo enega tekmovalca. (Milka – Košir, Droga – Peterka) Slovenska podjetja so začela razmišljati tudi v smeri lastništva moštva, ki je na zahodu že ustaljena praksa. Če je podjetje lastnik športnega moštva, ima možnost poseganja v spremembe znotraj kluba, ki jih drugače sicer nima. Ta oblika financiranja pa ima lahko tudi negativne posledice, ki so vidne predvsem v Italiji, v primeru, da gre podjetju ali klubu slabo, gre v stečajno maso tudi podjetje in obratno (Cirio – Lazio, Parmalat – Parma) (Bednarik et al., 1998, str. 25).

Najbolj pomemben cilj, ki ga skušajo slovenska podjetja uresničiti s sponzoriranjem, je izboljšati celoten imidž podjetja (Bednarik et al., 1998, str. 15). Veliko sponzorskih odnosov temelji na poznanstvih z odgovornimi osebami v podjetjih in sponzorske pogodbe se velikokrat podpisujejo zaradi osebnih interesov in ne zaradi interesov podjetja.

Ugotovitev, da med najpomembnejšimi cilji za sponzoriranje športa ni povečana prodaja in da imajo pri podpisovanju sponzorskih pogodb veliko vlogo poznanstva, pomeni, da slovenska podjetja sicer podpirajo slovenski šport, vendar komercialni interesi pri tem niso v ospredju. Ta problem ni bil tako viden, ko proces privatizacije še ni bil zaključen. Sedaj ko se privatizacija bliža koncu, je nadzornim svetom in lastnikom velikih podjetij v interesu čim večji dobiček podjetja, sredstva klubom pa so začeli omejevati, kar je vidno iz zmanjševanja proračunov klubov (RK Pivovarna Laško) in skorajšnjih propadov klubov (RK Prule). Srednja in majhna podjetja imajo denar le za osnovno dejavnost. Tuje multinacionalke pa ne vidijo interesa, da bi porabljele velike količine denarja na le dvomilijonskem trgu.

4.2.2 SREDSTVA DONATORJEV

Donacije so izplačila za humanitarne, kulturne, znanstvene, vzgojno-izobraževalne, športne, ekološke in religiozne namene. So namenska sredstva za podporo določenih nepridobitnih dejavnosti in projektov. Gre za nepovratno izplačilo v naravi ali s finančnimi sredstvi. Donacija ni dvostranski posel in tu ne gre za obojestransko oziroma vzajemno korist. Donator je lahko fizična ali pravna oseba, ki za svoje izplačilo ne pričakuje nobene protistoritve.

Tabela 9: Izdatki podjetij za sponzoriranje in/ali donatorstvo v športu v letu 1997, izraženi v tekočih cenah

	Nedenarna oblika	Denarna oblika	Skupaj sredstva
v mio SIT	1.497,0	6.045,0	7.542
v mio EUR	7,4	30,6	38
v mio USD	7,7	32,3	40
%	19,2	80,1	99,3
% BDP	/	/	0,26
% od celotnih prihodkov	/	1	0,15

VIR: Šugman, Bednarik, Kolarič, 2002, str. 84.

V letih 1995 so velika in srednje velika slovenska podjetja namenila okrog 0,15% vseh prihodkov za sponzoriranje in donatorstvo v športu, kar predstavlja približno 0,26% BDP (Šugman, Bednarik, Kolarič, 2002, str. 84).

4.2.3 SREDSTVA GOSPODINJSTEV (članarine, vadbine, vstopnine itd.)

Iz tabele 10 in podatkov Statističnega urada Republike Slovenije je razvidno, da so državljani Republike Slovenije namenili za storitve za šport in rekreacijo v letu 1998 0,71% vseh izdatkov, v letu 1999 pa 0,66% vseh izdatkov. Od tega so namenili največ sredstev za športne tečaje in članarine ter porabo za žičnice v smučarskih centrih. Ugotovimo lahko, da je poraba za vstopnine zanemarljiva. Prav slednja pa je edina, ki je izključno vezana na storitve za pasivne udeležence.

Tabela 10: Izdatki gospodinjstev za storitve športa in rekreacije, izraženi v tekočih cenah

	1998		1999	
	v mio SIT	%	v mio SIT	%
Izposoja opreme za šport in rekreacijo	292,9	2,6	16,2	0,1
Športne prireditve	1.037,1	9,1	322,9	2,6
Vadbine za športne dejavnosti in najem športnih objektov	2.373,9	20,8	3.511,4	28,8
Žičnice v smučarskih centrih	3.769,2	33,0	4.335,2	35,6
Športni tečaji in članarine športnim društvom	3.934,4	34,5	4.008,1	32,9
Skupaj za storitve športa in rekreacije	11.407,5	100	12.193,9	100

VIR: Bednarik, Kolenc, 2001, str. 83.

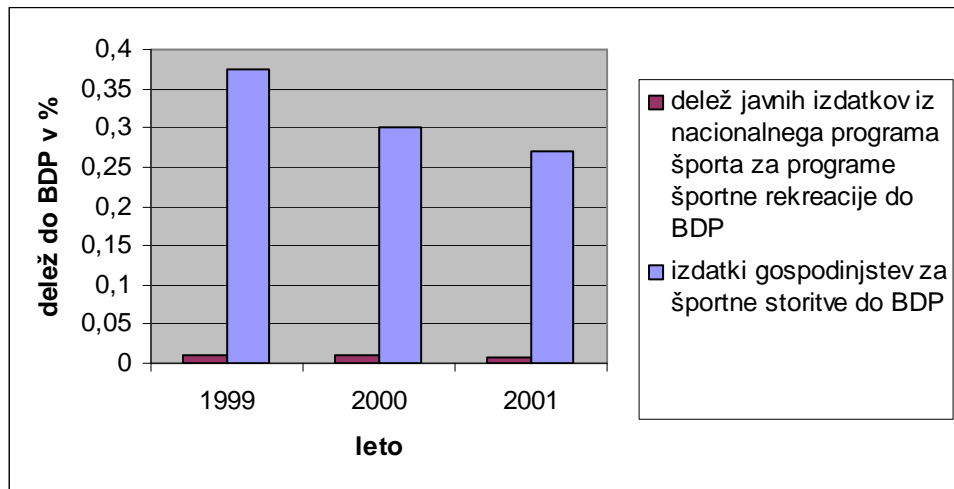
Tabela 11: Izdatki gospodinjstev za izdelke za šport in rekreacijo, izraženi v tekočih cenah

	1998		1999	
	v mio SIT	%	v mio SIT	%
Kolo	1.514,9	3,5	2.186,2	4,9
Večja oprema za šport in prosti čas	1.549,7	3,6	1.430,2	3,2
Oprema za šport, lov in rekreacijo na prostem	7.245,9	16,8	8.470,2	19,0
Obutev	9.440,5	21,8	9.655,4	21,7
Oblačila	23.469,7	54,3	22.804,9	51,2
Skupaj blago športa in rekreacije	43.220,7	100	44.546,9	100

VIR: Bednarik, Kolenc, 2001, str. 83.

Slovenci porabimo za izdelke za šport in rekreacijo veliko sredstev, ki predstavljajo v letu 1998 2,69% vse porabe gospodinjstev in v letu pa 1999 2,43% vse porabe gospodinjstev. Od izdelkov za šport in rekreacijo porabimo daleč največ za športna oblačila, kar dobrih 51% vseh izdatkov za izdelke za šport in rekreacijo (Bednarik, Kolenc, 2001, str. 83).

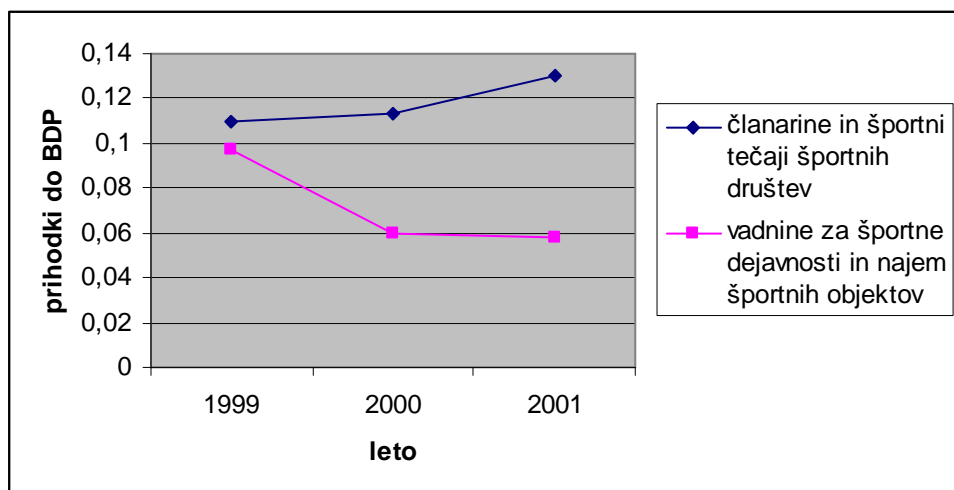
Slika 7: Izdatki gospodinjstev za športne storitve in javni izdatki za področje športne rekreacije, izraženi v tekočih cenah

VIR: Kolenc, 2002, str. 76.

V letih 1999–2001 je opaziti trend padanja izdatkov za športne storitve (slika 7). Od samih izdatkov gospodinjstev so športnorekreativna društva v veliki meri odvisna, saj predstavlja v celotni strukturi prihodkov delež prihodkov od prodaje, skoraj 72%.

Slika 8: Rast prihodkov športnih društev od članarin in upadanje prihodkov od vavnin do BDP, izraženi v tekočih cenah

VIR: Kolenc, 2002, str. 76.

Kot je razvidno iz slike 8, so člani v društvih pripravljani plačevati večje članarine v zameno za nižje cene vavnin.

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije članarine športnim društvom in vavnine za športne dejavnosti predstavljajo 70% od celotnih izdatkov gospodinjstev za športne storitve.

Članarine so v Sloveniji leta 1997 predstavljale dobrih 6% vseh virov v športu (Bednarik et al, 1998a, str. 15). Sicer pa članarine ne predstavljajo večjega deleža v večjih športnih kolektivih, ampak imajo pomembnejši delež v manjših športnih društvih, kot so golf društva, ribiške družine, ...

4.2.4 DRUGA ZASEBNA SREDSTVA

a) volila, darila

Te kategorije predstavljajo večji pomen v manjših športnih društvih, kjer je proračun nizek, v profesionalnih klubih pa ne predstavljajo večjega pomena.

b) druga lastna sredstva (tombole, srečolovi, prodaja značk itd.)

Prav tako so tudi te kategorije pomembnejše v manjših športnih društvih, kjer je proračun nizek.

4.3 PROSTVOLJNO DELO

Definicija prostovoljnega dela, ki jo je sprejel Svet Evrope pravi, da je to delo prostovoljna aktivnost, ki ni plačana ali pa zanjo prostovoljec prejme le povračilo stroškov.

Delo lahko opredelimo s številom delavcev, z obsegom njihovega dela ter navsezadnje tudi z denarjem oziroma ekonomsko močjo le-tega. Prihodek od prostovoljnega dela je v proračunih športnih organizacij praktično nezaznan. To za slovenske športne organizacije pomeni neposreden dohodek, ki pa je iz finančnega vidika težko merljiv.

Prednosti, ki jih športnim organizacijam prinašajo prostovoljni delavci, so številne. Za ljudi, ki se odločijo opravljati tovrstno delo, je značilno, da so močno notranje motivirani, kar lahko izvira iz različnih moralno-etičnih izhodišč. Le ta so lahko pozitivna ali negativna.

Prostovoljci za svoje delo ne zahtevajo plačila, kar je s finančnega stališča zelo ugodno. Ponavadi se zadovoljijo že s tem, da lahko opravljajo delo in s tem dokažejo pripadnost organizaciji. Drugi pa se odločijo za prostovoljno delo, ker ob koncu opravljenega dela dobijo moralno priznanje ali pa jim organizator oziroma delodajalec povrne stroške, nastale pri opravljenem delu, in da druge nagrade, ki niso denarne, imajo pa materialne učinke: potovanja, oprema ...

Delodajalec na ta način pri zaposlovanju nima težav z administracijo in davki, ki jih predpisujejo zakoni, ter z zdravstvenim zavarovanjem.

Medtem ko prostovoljci po eni strani prinašajo vrsto prednosti za razvoj športa in športne kulture, po drugi prinašajo tudi nekatere slabosti.

Profesionalna zaposlitev od prostovoljca pogosto zahteva preveč časa. Zato ta ne najde časa za opravljanje prostovoljnega dela v športu in nalog ne opravi ali pa jih opravi slabo. Delodajalec od prostovoljcev more zahtevati kvalitete niti kvantitete. Zadovolji se lahko le s tem, da bo delo opravljeno, ko bo in če sploh bo, ali pa prostovoljca odslovi. Delodajalec ne more pričakovati niti nenehnega razvoja in kontinuitete dela. Pojavlja se tudi nevarnost konkurenčnega boja med prostovoljci in profesionalci. Ta boj je še posebno nevaren takrat, ko prostovoljce pri svojem delu motivira želja po oblasti in odločanju.

Med prostovoljci predstavljajo v skupnem največji delež organizatorji tekmovanj, sledijo pa jim sodniki.

Stroški prostovoljcev so: njihovo izobraževanje, ki ga izvajajo fakulteta za šport in Inštitut za šport ter njihove nacionalne športne zveze, povrnitev stroškov, oprema ...

Iz analize, ki so jo opravili Bednarik in sodelavci leta 1997, je razvidno, da predstavljajo prostovoljci po številu delavcev v slovenskih športnih organizacijah največji delež, in sicer 80,6%. Ti opravijo 40% dela v športnih organizacijah, kar znaša 53.012 ur na teden. To delo opravi 27.819 volonterjev, kar znaša 1,9 ure na delavca na teden. Skupna letna vrednost, ki jo lahko imenujemo finančna vrednost prostovoljnega dela je znašala leta 1998 2.650.493.976 tolarjev, če upoštevamo izhodiščno povprečno bruto plačo za mesec marec 1998. Če pa za izhodišče vzamemo povprečno bruto plačo v športnih organizacijah, znaša vrednost prostovoljnega dela 2.963.370.800 tolarjev. Vendar je slednji znesek precenjen, saj prostovoljci, honorarni in profesionalni delavci ne opravljajo istega dela. Prostovoljci ponavadi opravljajo manj zahtevna in odgovorna dela in s tem tudi manj plačana. Glede na ocenjen obseg ur, ki jih prostovoljci opravijo v športnih društvih, in glede na povprečno plačo v negospodarstvu ocenjujemo, da znaša neposredna finančna vrednost prostovoljnega dela približno 2,6 milijarde tolarjev.

Obseg prostovoljnega dela znaša 53.012 ur tedensko, kar pomeni, da bi za ta obseg dela bilo potrebnih 1.325 redno zaposlenih.

Tabela 13: Prostovoljno delo v Republiki Sloveniji in v nekaterih evropskih državah leta 1997

	Število članov v društvih	Število prebivalcev	Delež članov društev do prebivalcev (v %)	Število prostovoljnih delavcev	Delež prostovoljcev v društvih (v %)
Velika Britanija	8.100.000	57.384.000	14,1	250.000	3,1
Finska	1.300.000	5.029.000	26,3	309.000	23,8
Nemčija	24.500.000	80.293.000	30,3	2.400.000	9,8
Norveška	1.700.000	4.200.000	40,0	400.000	23,5
Slovenija	265.916	1.972.227	13,5	27.819	10,5

VIR: Bednarik et al., 1998a, str. 43.

Na splošno lahko ugotovimo, da prevladuje največ prostovoljcev v skandinavskih državah. V teh državah je značilna velika tradicija tovrstnega dela. Slovenija se lahko po številu prostovoljcev glede na članstvo lahko primerja z Nemčijo. Na deset članov športne organizacije pride eden prostovoljec.

Očitno manjša gospodarska moč Slovenije ne vpliva izrazito na delež prostovoljcev glede na članstvo, saj ima Slovenija več prostovoljcev kot Velika Britanija in enako kot Nemčija, ki velja za gospodarsko razvito državo.

Sklepamo lahko, da je razlog za manjše število prostovoljcev v primerjavi s skandinavskimi državami v drugačnih vrednotah družbe (Bednarik et al., 1998a, str. 10–48).

4.4 PRIMERJAVA MED SLOVENSKIM IN ZAHODNOEVROPSKIM NAČINOM FINANCIRANJA ŠPORTA

Tabela 14: Struktura finančnih virov v športu v Republiki Sloveniji in v nekaterih evropskih državah

	Danska	Finska	Francija	Nemčija	Italija	Švedska	Švica	Velika Britanija	Madžarska	Slovenija
Cent. država*	6,3	4,3	8,9	0,6	8,2	2,2	0,4	0,8	30,2	5,5
Lokalne vlade	32,5	24,7	29,5	26,6	11,0	20,4	5,2	15,1	16,6	20,8
Javni viri	38,8	29,0	38,4	27,2	19,2	22,6	5,6	15,9	46,8	26,4
Podjetja**	5,6	4,8	4,5	3,8	7,9	17,1	2,8	5,0	5,7	/
Gospodinjstva***	55,6	66,2	57,1	69,0	72,9	60,2	91,6	79,1	47,5	/
Privatni viri	61,2	71,0	61,6	72,8	80,8	77,3	94,4	84,1	53,2	73,6
Skupaj	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100
Vse finance v športu (% BDP)	0,56	1,13	1,1	1,28	1,04	0,8	3,47	1,49	0,6	0,6
Javni viri v športu (% BDP)	0,22	0,33	0,42	0,35	0,2	0,18	0,2	0,24	0,28	0,16

*Proračun za šport vseh dotičnih ministrstev

** Sponzorji in TV kanali

***Potrošnja športnih dobrin, izdelkov in storitev

VIR: Bednarik et al., 2001, str. 50.

Za zahodnoevropski model financiranja športa je po ugotovitvah Andreffa značilno, da so gospodinjstva – prebivalci in lokalne vlade – glavni finančni vir športa. Tak model se bistveno razlikuje od ameriškega, pri katerem predstavlja glavni finančni vir zasebni kapital in podjetja, ki financirajo šport prek televizijskih pravic, sponzoriranja, zasebnih lastnikov klubov itd. Oba modela se razlikujeta od takoimenovanega socialističnega modela, pri katerem je bilo v ospredju državno financiranje športa. Andeff sklepa, da zahodnoevropski model temelji na decentralizaciji, pri kateri so finančni viri v športu v neposrednih ali vsaj zelo tesnih povezavah z udeleženci in lokalnimi skupnostmi.

Razmerje med javnimi financami, ki jih športne organizacije v Sloveniji prejmejo od države in lokalnih skupnosti, je 1 : 3,8. Podobno razmerje je še v Belgiji, Italiji, Španiji in Franciji. V nekaterih drugih državah so javne finance na državni ravni v primerjavi s tistimi na lokalni mnogo manjše. Te države so Nemčija, Švica in skandinavske dežele: Danska, Finska in Švedska. Pravo nasprotje pa je Madžarska, kjer je centralni proračun večji od lokalnega, kar je verjetno posledica prejšnje športne ideologije in načina financiranja.

Slovenske športne organizacije se financirajo pretežno z lastno dejavnostjo. Financiranje, pri katerem ima zasebni vir okoli 70% delež, je značilno za zahodno Evropo, ne pa tudi za

bivše socialistične države. Če izhajamo iz primerjave z Madžarsko, lahko sklenemo, da to velja tudi za ostale bivše socialistične države.

Prihodkov športa iz javnih financ in lastne dejavnosti med državami ni mogoče primerjati v absolutnih zneskih zaradi različne velikosti in razvitosti držav. Smiselne pa so primerjave obsega prihodkov glede na BDP. V primerjavi z zahodno Evropo je obseg sredstev, namenjenih za šport (merjeno v odstotkih BDP), v Sloveniji nižji kot v teh državah, istočasno pa je v Sloveniji nižji tudi obseg sredstev, ki jih pridobiva šport iz javnih financ (merjeno v odstotkih BDP). V primerjavi z Madžarsko je obseg vseh sredstev za šport (glede na BDP) enak, vendar pa je obseg javnih virov na Madžarskem bistveno večji kot v Sloveniji.

Andreff ugotavlja, da prispevek podjetij ni med večjimi finančnimi viri v športu. V polovici držav je ta vir manjši od centralnega državnega financiranja. Primaren finančni vir podjetij predstavlja sponzoriranje, sledi pa mu prispevek TV-družb za pravice prenosov.

Po podatkih analize zaključnih računov športnih organizacij iz leta 1997 je prihodek, ki ga ustvarijo športne organizacije z drugo lastno dejavnostjo, v primerjavi z Evropo relativno majhen, vendar pa je v lastni dejavnosti v Evropi zajeta tudi prodaja športnih izdelkov, ki je pri nas izvzeta.

5 PRIMER: FINANCIRANJE ŠPORTA V OBČINI AJDOVŠČINA

Tabela 15: Sredstva v občini Ajdovščina 2001–2003, izražena v tekočih cenah

Leto	Delež sredstev za programe v proračunu (v %)	Skupaj sredstva iz občinskega proračuna za investicije	Skupaj finančna sredstva za programe športa	Skupaj
2001	1,5	52.192.305	33.672.340	85.864.640
2002	2,37	17.691.344	47.069.970	64.761.310
2003	2	216.895.356	58.175.722	275.071.100

VIR: Športni informacijski center, 2004

Delež sredstev za programe športa v proračunu občine Ajdovščina je v proučevanih treh letih nižji od državnega povprečja, kar bi lahko pomenilo, da občinske strukture niso prav

naklonjene športu. Zanimivo je, da proračun za šport močno niha in da je tudi delež investicij precej večji od sredstev za programe športa, razen v letu 2002. Investicije so leta 2003 tako visoke (216.895.356 tolarjev) zaradi izgradnje pomožnega nogometnega igrišča. Občina Ajdovščina se v proučevanih letih ni nikoli prijavila na razpis sredstev Fundacije za šport, kar je presenetljivo, saj so druge občine močno zainteresirane za ta sredstva.

Tabela 16: Delitev sredstev po posameznih programih 2001–2003, izražena v tekočih cenah

	Sredstva leta 2001 (v SIT)	Delež sredstev za posamezne programe v športnem proračunu (v %) za leto 2001	Sredstva leta 2002 (v SIT)	Delež sredstev za posamezne programe v športnem proračunu (v %) za leto 2002	Sredstva leta 2003 (v SIT)	Delež sredstev za posamezne programe v športnem proračunu (v %) za leto 2003
Športna vzgoja otrok in mladine	8.598.582	25,4	9.724.846	20,1	8.909.759	15,1
Športna rekreacija	1.836.404	5,5	3.317.851	7,0	3.077.200	5,3
Kakovostni šport	2.162.722	6,4	2.590.634	5,4	1.748.861	3,0
Vrhunski šport	118.764	0,3	170.592	0,5	255.420	0,5
Delovanje občinskih zvez in zavodov	20.063.910	59,9	32.024.729	67,0	42.318.828	72,6
Mednarodne športne prireditve	820.000	2,3	/	/	300.000	0,5
Delovanje športnih društev	/	/	/	/	390.000	0,7
Založniška dejavnost	/	/	/	/	800.000	1,5
Zaposlovanje, izobraževanje, usposabljanje in spopolnjevanje kadrov v športu	/	/	/	/	293.700	0,5
Športna dejavnost študentov	/	/	/	/	85.400	0,15
Šport invalidov	71.958	0,2	/	/	80.032	0,15
Skupaj	33.672.340	100	47.828.652	100	58.259.200	100

VIR: Športni informacijski center, 2004

Med sredstvi za programe športa predstavlja največji delež športna vzgoja otrok in mladih, kar je skladno z nacionalnim programom športa v Republiki Sloveniji, ki tej kategoriji pripisuje največji pomen.

V zadnjih treh letih je iz tabele mogoče ugotoviti izjemno močan porast sredstev za delovanje občinskih zvez in zavodov, ki se je v preteklih treh letih nominalno kar podvojil in znaša leta 2003 kar 72,6% vseh sredstev za šport.

Tabela 17: Obseg sredstev, namenjenih programu športa v letih 2001–2003, izraženih v tekočih cenah

Leto	Obseg sredstev namenjenih programu športa (v SIT)	Število prijav	Število zavrženih prijav
2001	17.200.438	34	6
2002	15.045.249	38	2
2003	15.793.372	38	1

VIR: Sklep o sofinanciranju izvajalcev letnega programa športa za leto 2001, 2002, 2003

Iz tabele je razvidno, da se obseg sredstev v občini Ajdovščina v letih 2001, 2002, 2003 ne spreminja prav veliko. V letu 2001 je bil obseg sredstev večji zaradi vzdrževanja in izgradnje športnih objektov in opreme.

Tabela 18: Splošni podatki o letnih programih športa 2001–2003 v občini Ajdovščina

	2001	2002	2003
Število sklenjenih pogodb za programe	34	36	38
Število športnih društev, izvajalcev letnega programa športa	28	35	32
Število drugih izvajalcev letnega programa športa	6	1	6
Število vseh udeležencev v letnih programih športa	5.968	5.974	5.912
Število članov v športnih društvih	2.201	4.799	2.439
Število športnikov, ki so vključeni v tekmovalne sisteme	931	1.236	834

VIR: Športni informacijski center, 2004

Med številom sklenjenih pogodb za programe športa prevladujejo društva, nekaj je tudi drugih izvajalcev programov športa, zato bom malo bolj podrobno prikazal delitev sredstev med društva.

Primer sofinanciranja izvajalcev letnega programa športa za leto 2003 v občini Ajdovščina

Občina Ajdovščina pri dodeljevanju sredstev iz njenega proračuna upošteva 8. člen Statuta (2002), 10. člen Zakona o športu (1998), Nacionalni program športa (2000) in 14. člen Pravilnika o sofinanciranju izvajalcev letnega programa športa v občini Ajdovščina (2002).

Tabela 19: Razdelitev sredstev po programih v letu 2003 izraženih v tekočih cenah

Program	Sredstva(v SIT)	Vrednost točke (v SIT)	Število točk
1. Interesna športna vzgoja predšolskih otrok	599.400	300	1998
2. Interesna športna vzgoja osnovnošolskih otrok	2.240.400	300	7468
3. Interesna športna vzgoja mladine	276.640	350	670
4. Športna vzgoja otrok usmerjenih v kakovostni in vrhunski šport	3.360.526	350	10385
5. Športna vzgoja mladine usmerjenih v kakovostni in vrhunski šport	3.171.193	350	9498
6. Kakovostni šport	1.748.861	550	3564
7. Vrhunski šport	255.420	550	540
8. Športna rekreacija ter šport invalidov	1.824.232	/	/
9. Prireditve	1.633.000	/	/
10. Strokovni kadri	293.700	/	/
11. Delovanje društev	390.000	250	1560
12. Skupaj	15.793.372	/	/

VIR: Sklep o sofinanciranju izvajalcev letnega programa športa za leto 2003

Postavke 5, 6 in 7 so po izračunu točk in njihovi vrednosti večje od dodeljenih sredstev, saj so nekateri športni klubi imeli večja odstopanja od normativnega števila vadbenih ur, zato so jim bila sredstva priznana v deležu glede na dejanske vadbene ure in normativno določene ure.

Pri izračunu sredstev za programe športa otrok, mladine in študentov, ki se prostovoljno ukvarjajo s športom zunaj obveznega izobraževalnega programa, športne rekreacije in športa invalidov, kakovostnega in vrhunškega športa se je v letu 2003 upošteval obseg programa, velikost vadbene skupine, materialni stroški za izpeljavo programov ter doseženi uspehi v pretekli sezoni. Vsi navedeni programi so bili točkovani na podlagi točkovnega sistema v skladu s pravilnikom. Pri razdelitvi sredstev je bil upoštevan tudi drugi odstavek 4. člena Pravilnika o sofinanciranju izvajalcev letnega programa športa v občini, ki določa, da lahko društva kandidirajo na javnem razpisu le z lastnimi športnimi programi in s področja samo tiste športne panoge, zaradi katere je bilo društvo ustanovljeno. Posebej se je priznalo izvajanje le športne šole, ki je namenjena različnim športnim panogam z namenom razvijanja gibalnih sposobnosti, z ustreznimi vsebinami in oblikami športne vzgoje.

V primeru, da izvajalec posamezne športne panoge ni dosegal normativov glede števila vadbenih ur in velikosti vadbene skupine, določenih v pravilniku, je pridobil le proporcionalni delež točk za vadbeni prostor in strokovni kader.

Športnim klubom, ki so brezplačno uporabljali športne dvorane, za katere je krila stroške občina, so se zmanjšala sredstva za objekt glede na delež uporabe za posamezno leto.

Izvajalci športnih programov so bili razvrščeni v razrede glede na razširjenost in kakovost. Delež sredstev za programe športa otrok in mladine, usmerjene v kakovostni in vrhunski šport, kakovostni šport ter vrhunski šport je bila odvisna od uvrstitve v posamezni razred. V kolikor je izvajalec posameznega športnega programa dosegel manj kot 51% točk, se je sofinanciral v okviru športne rekreacije.

Sredstva za usposabljanje in spopolnjevanje strokovnih kadrov so bila priznana klubom glede na posredovano prijavo in sicer v deležu 22% stroškov za tisti strokovni kader, ki predstavlja društvu največjo finančno obremenitev.

Sredstva za udeležbo oziroma za organizacijo športne prireditve so bila društvom priznana glede na pomembnost in promocijo športa v občini in izven nje.

Društvom so bila sredstva za delovanje odobrena glede na število članov s plačano članarino.

Izvajalec, ki ni bil izbran in je menil, da je izpolnjeval pogoje in merila pravilnika ali mu sredstva niso bila določena skladno z merili, je lahko v osmih dneh vložil zahtevek za ponovno preverjanje utemeljenosti sklepa. V zahtevku je moral natančno opredeliti razloge, zaradi katerih je vložil pritožbo.

6 SKLEP

V diplomskem delu sem skušal prikazati čim bolj verodostojno povezavo med športom in ekonomijo ter financiranje športa za vse.

Šport je pomemben faktor sodobnega življenja, saj nam služi za razvedrilo, krepitev zdravja, podjetništvo, izkaz moči ... V javnosti je večkrat mogoče zaslediti rek, da je šport – nogomet najpomembnejša postranska stvar na svetu, in to dejstvo mnogi izkoriščajo v svetu »show businessa«. S tem se šport velikokrat oddaljuje od svojega prvotnega namena, kar skušajo regulirati državne oblasti z različnimi zakoni o športu.

V Sloveniji ima šport pomembno vlogo. Strateška usmeritev v športu je postati »športna nacija«, kot je opredeljeno v Nacionalnem programu športa v Republiki Sloveniji, ki ga je sprejel državni zbor leta 2000. To naj bi dosegli s povečanjem deleža javnih financ na

0,32% BDP, z rastjo športne kulture in ozaveščenosti slovenske nacije in s povečanjem števila športno aktivnih prebivalcev.

Več kot očitno je, da država preko ministrstva za šolstvo, znanost in šport ne more zagotavljati vseh sredstev za programe športa, zato tudi ne posega preveč korenito v regulativo športa, ampak skuša omogočiti le razmere, ki bi bodo omogočile razvoj podjetništva v športu in ob enem zaščiti posameznika - športnika. Glavni vir javnofinančnih sredstev v Sloveniji so lokalne skupnosti. V Sloveniji spadajo pod javnofinančna sredstva tudi sredstva iger na srečo, kar je posebnost, saj ta sredstva drugje spadajo med zasebne vire.

V Sloveniji prevladujejo zasebni viri, predvsem viri gospodinjstev, kar priča, da se ljudje sami zavedajo pomena športa za njihovo zdravje in počutje. Razveseljivo je dejstvo, da se tega zaveda vsak drugi Slovenec. Žal pa obstajajo precejšnje razlike med razpoložljivimi sredstvi za športno rekreacijo med posameznimi regijami, kar bo potrebno v prihodnosti urediti, da bo bodo imeli vsi prebivalci Slovenije enake možnosti ukvarjanja s športom.

Ko sem primerjal sistem financiranja športa v Sloveniji in v ostalih državah, sem ugotovil veliko podobnost z zahodnoevropskim modelom financiranja, kjer so glavni finančni vir športa lokalne skupnosti in prebivalstvo. Pričakovati je bilo večjo odvisnost od države, kot je to značilnost v bivših socialističnih državah.

LITERATURA

1. Bartoluci Mato: Ekonomika i menedžment sporta. 2. dopolnjena izdaja. Zagreb : Kineziološki fakultet sveučilišta u Zagrebu, 2003. 294 str.
2. Bednarik Jakob et al.: Analiza organiziranosti in financiranja slovenskih športnih organizacij – Nekateri značilnosti financiranja v slovenskih športnih organizacijah v letu 1998. Ljubljana : Fakulteta za šport, 2000. 49 str.
3. Bednarik Jakob et al.: Ekonomski pomen slovenskega športa – Sponzorski potenciali slovenskega športa. Ljubljana : Fakulteta za šport, 1998. 73 str.
4. Bednarik Jakob et al.: Ekonomski pomen slovenskega športa – Vidiki organiziranosti in financiranja športnih organizacij v Sloveniji. Ljubljana : Fakulteta za šport, 1998a. 96 str.
5. Bednarik Jakob et al.: Some economic aspects of sport in Slovenia. Ljubljana : Faculty of sport, 2001. 101 str.
6. Bednarik Jakob, Kolenc Marko: Oblike in načini organiziranosti športne rekreacije športa za vse v Sloveniji. Zbornik slovenskega kongresa športne rekreacije. Rogla : Športna unija Slovenije, 2001, str. 78–90.

7. Berčič Herman: Dinamika razvoja športne rekreacije v Sloveniji in strateške usmeritve 2002–2006. Zbornik 3. slovenskega kongresa športne rekreacije. Otočec : Olimpijski komite Slovenije, 2002, str. 6–21.
8. Cvetek Rado: Od deklaracij do prakse. Zbornik slovenskega kongresa športne rekreacije. Rogla : Športna unija Slovenije, 2001, str. 94–97.
9. Ilc Jože: Problematika normativne ureditve športne rekreacije. Zbornik 4. slovenskega kongresa športne rekreacije. Terme Čatež : Olimpijski komite Slovenije, 2003, str. 42–43.
10. Ilešič Marko et al.: Seminar Pravo in šport, Ljubljana : Olimpijski komite Slovenije, 1994. 52 str.
11. Kolenc Marko: Prihodki športnih društev s področja športne rekreacije rastejo, medtem ko v drugih športnih društvih padajo. Zbornik 3. slovenskega kongresa športne rekreacije. Otočec : Olimpijski komite Slovenije, 2002, str. 74–79.
12. Levovnik Tomo: Pomen in vloga društev na področju športne rekreacije. Zbornik 3. slovenskega kongresa športne rekreacije. Otočec : Olimpijski komite Slovenije, 2002, str. 143–147.
13. Petrović et al.: Športorekreativna dejavnost v Sloveniji 1997. Ljubljana : Fakulteta za šport, 1998. 76 str.
14. Retar Iztok et al.: Usmeritve razvoja športne rekreacije v RS (2002–2006) Urada za šport. Zbornik 3. slovenskega kongresa športne rekreacije. Otočec : Olimpijski komite Slovenije, 2002, str. 22–30.
15. Retar Iztok: Kaj bo na področju športne rekreacije zagotovila država in kaj boste storili sami. Zbornik 4. slovenskega kongresa športne rekreacije. Terme Čatež : Olimpijski komite Slovenije, 2003, str. 80–88.
16. Retar Iztok: Športni marketing ... ali kako tržiti šport. Koper : Polo, 1992. 76 str.
17. Strel Janko et al.: Šport v Sloveniji 92–96. Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport, 1997. 162 str.
18. Šugman Rajko, Bednarik Jakob, Kolarič Borut: Športni menedžment. Ljubljana : Fakulteta za šport, 2002. 315 str., 5 pril.
19. Šugman Rajko: Organiziranost športa doma in v svetu. 2. izdaja. Ljubljana : Fakulteta za šport, 1998. 178 str.
20. Šugman Rajko: Slovenski šport v mednarodnem prostoru po letu 1991. Ljubljana : Fakulteta za šport, 1998a. 133 str.

VIRI

1. Fundacija za šport. [URL: <http://www.fundacijazasport.org>], 3.4.2004.
2. Ministrstvo za šolstvo in šport: Odsek za šport: Zavod za šport Slovenije. [URL: <http://www.mszs.si>], 2.3.2004
3. Nacionalni program športa v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 24/00).

4. Občina Ajdovščina: Sklep o sofinanciranju izvajalcev letnega programa športa za leto 2001.
5. Občina Ajdovščina: Sklep o sofinanciranju športnih programov in razdelitvi sredstev športnim društvom za leto 2002.
6. Občina Ajdovščina: Sklep o sofinanciranju športnih programov in razdelitvi sredstev športnim društvom za leto 2003.
7. Športni informacijski center. [URL: <http://www.spic.tv>], 4.4.2004.
8. Zakon o društvih (Uradni list RS, št. 60/95).

